

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

Bakalářská práce

Terciární vzdělávání

Předkládá: Michaela Topinková

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Tomáš Louda, Csc.

Plzeň 2017

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Michaela TOPINKOVÁ**

Osobní číslo: **R14B0088P**

Studijní program: **B6804 Právní specializace**

Studijní obor: **Veřejná správa**

Název tématu: **Terciární vzdělávání**

Zadávající katedra: **Katedra veřejné správy**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Úvod
2. Terciární vzdělávání
3. Systém terciárního vzdělávání v České republice
4. Analýza stavu terciárního vzdělávání v České republice
5. Terciární vzdělávání ve světě
6. Závěr

Rozsah grafických prací:

Rozsah kvalifikační práce: **cca 40 stran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

viz zvláštní seznam

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Tomáš Louda, CSc.**
Katedra veřejné správy

Datum zadání bakalářské práce: **8. ledna 2016**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2017**

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

JUDr. Tomáš Louda, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 8. října 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Terciární vzdělávání“ zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Plzni dne 31. března 2017

.....

Michaela Topinková

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce panu JUDr. Tomášovi Loudovi, CSc., za odborné rady a doporučení a za čas, který mi věnoval při konzultaci.

Obsah

Úvod.....	1
1 Terciární vzdělávání.....	3
1.1 Historie terciárního vzdělávání v České republice.....	3
1.1.1 Historie vysokých škol.....	3
1.1.2 Historie vyšších odborných škol.....	10
1.2 Postavení terciárního vzdělávání v rámci českého vzdělávacího systému	11
2 Systém terciárního vzdělávání v České republice.....	13
2.1 Vysoké školy.....	13
2.1.1 Právní úprava vysokého školství.....	14
2.1.2 Typy vysokých škol.....	16
2.1.2.1 Veřejné vysoké školy.....	16
2.1.2.2 Soukromé vysoké školy.....	23
2.1.2.3 Státní vysoké školy.....	25
2.1.3 Studijní programy.....	26
2.1.4 Průběh studia na vysoké škole.....	29
2.2 Vyšší odborné školy	30
2.2.1 Právní úprava vyššího odborného školství.....	30
2.2.2 Vzdělávací programy.....	31
2.2.3 Financování vyšších odborných škol	32
2.2.4 Průběh studia na vyšší odborné škole.....	32
3 Analýza stavu terciárního vzdělávání v České republice.....	34
3.1 Počet vysokých škol a vyšších odborných škol.....	34
3.2 Počet studentů.....	35
3.3 Počet zahraničních studentů	36
3.4 Počet absolventů.....	36
4 Terciární vzdělávání ve světě.....	39
4.1 USA.....	39
4.2 Čína.....	41
4.3 Austrálie.....	43
4.4 Rusko.....	45
Závěr	49
Resumé.....	51
Seznam použitých pramenů a literatury.....	52
Seznam tabulek	57

Úvod

Tématem této bakalářské práce je terciární vzdělávání. Vzdělanost společnosti hraje velkou roli v ekonomickém i společenském rozvoji dané země. Ve světě dochází ke kladení čím dál tím vyšších nároků na vzdělání a zvyšování kvalifikací v rámci určitých profesí.

Již v počátku vysokého školství znamenalo získání titulu vyšší postavení ve společnosti a automatický přechod do vyšší sociální skupiny. V současné době přináší jedinci úspěšné absolvování studia na vysoké škole nebo vyšší odborné škole řadu ekonomických i sociálních výhod, jako je získání lepšího zaměstnání či vyšší výdělků. Právě z těchto důvodů se terciární vzdělávání těší velkého zájmu nejen studentů po ukončení středních škol ale i té části populace, která se ke studiu vrací v pozdějším věku za účelem zvýšení kvalifikace.

Vysokoškolské vzdělávání má dlouhý historický vývoj. Významným mezníkem byl rok 1998, kdy došlo k přijetí zákona č. 111/1998 sb., o vysokých školách, který upravuje současnou podobu terciárního vzdělávání a umožnil vznik soukromých vysokých škol.

V rámci terciárního vzdělávání je možné studium nejen na vysoké škole, ale i na vyšší odborné škole. Právě pro tento typ vzdělávání byl významný rok 1995, kdy bylo na základě zákona č. 138/1995 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol zrušeno pomaturitní studium a vznikly vyšší odborné školy.

Cílem mé bakalářské práce je zanalyzovat systém terciárního vzdělávání v České republice, v návaznosti na to zanalyzovat vývoj stavu terciárního vzdělávání v posledních letech a poté se zaměřit na systémy terciárního vzdělávání ve světě.

Úvodní kapitola je věnovaná charakteristice terciárního vzdělávání a historii vysokých škol a vyšších odborných škol. Dále se v této kapitole věnuji postavení terciárního vzdělávání v rámci vzdělávacího systému České republiky.

Druhá kapitola pojednává o systému terciárního vzdělávání v České republice. Je rozdělena na dvě části. První je věnovaná vysokým školám, právní úpravě vysokých škol, jednotlivým typům vysokých škol a jejich financování, studijním programům a v poslední řadě průběhu studia na vysoké škole. Druhá část se zabývá vyššími odbornými školami, jejich právní úpravou, vzdělávacími

programy, financováním a průběhem studia na vyšší odborné škole.

Následující kapitola analyzuje stav a vývoj českého terciárního vzdělávání v letech 2005/06 až 2015/16. Je zpracovaná na základě číselných ukazatelů, konkrétně počtu škol, studentů, zahraničních studentů a absolventů.

Poslední kapitola práce je zaměřena na terciární vzdělávání ve světě. Pro tuto část jsem zvolila systémy terciárního vzdělávání USA, Číny, Ruské federace a Austrálie. Každá z podkapitol analyzuje systém terciárního vzdělávání jednoho ze států, převážně studijní programy a kvalifikace, které je v rámci studia možné získat, přijímání ke studiu, poplatky za studium a pro zpestření také umístění určitých univerzit v žebříčku nejlepších světových univerzit ARWU.

Hned v úvodu bych ráda zmínila, že oblasti vyšších odborných škol je v této bakalářské práci věnován menší prostor než oblasti vysokých škol a to především z důvodu menšího rozsahu jejich právní úpravy a kratšímu historickému vývoji.

1 Terciární vzdělávání

Terciární vzdělávání lze charakterizovat na základě jeho umístění v systému vzdělávání v určité zemi, k čemuž slouží mezinárodně přijatá klasifikace ISCED (International Standard Classification of Education) 2011. Dle klasifikace ISCED je terciární vzdělávání rozděleno do čtyř stupňů. Prvním stupněm je ISCED 5, tedy krátký cyklus terciárního vzdělávání. Stupeň ISCED 6, zahrnuje bakalářskou nebo jí odpovídající úroveň, ISCED 7 magisterskou nebo jí odpovídající úroveň a poslední stupeň ISCED 8 doktorskou nebo jí odpovídající úroveň.¹

V České republice lze charakterizovat terciární vzdělávání jako vzdělávání na vysokých školách, vyšších odborných školách a konzervatořích.²

Terciární vzdělávání se dělí na vysokoškolské vzdělávání a nevysokoškolské vzdělávání. Vysokoškolské vzdělávání poskytují vysoké školy a spadá pod úroveň ISCED 6, 7 a 8, tedy stupeň bakalářský, magisterský a doktorský. Nevysokoškolské vzdělávání je poskytováno vyššími odbornými školami, které spadají stejně jako bakalářský stupeň pod ISCED 6 a konzervatořemi, které spadají pod ISCED 5³

1.1 Historie terciárního vzdělávání v České republice

Terciární vzdělávání zahrnuje studium na vysokých školách a vyšších odborných školách. Oba typy jsou na sobě nezávislé a jejich historický vývoj je odlišný. Vysoké školy mají výrazně delší historii. Vývoj vyšších odborných škol se datuje až od roku 1991, kdy navázaly na tehdejší pomaturitní studium. Z tohoto důvodu je nutné přistupovat k historickému vývoji každého typu terciárního vzdělávání samostatně.

1.1.1 Historie vysokých škol

Vývoj českého vysokého školství se datuje již od 14. století, kdy byla založena Univerzita Karlova v Praze v roce 1348 a Univerzita v Olomouci, nynější Univerzita Palackého, v roce 1573. Většina vysokých škol poté začala

1 Klasifikace vzdělání (CZ-ISCED 2011). In: *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_vzdelani_cz_isced_2011

2 KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ. *Vzdělávací politika České republiky v globálním kontextu*. Praha: Karolinum, 2006, s. 43. ISBN 80-246-1261-5.

3 Terciární vzdělávání. In: *Národní ústav odborného vzdělávání* [online]. NÚOV, c2008 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.nuov.cz/terciarni-vzdelavani>

vznikat až ve 20. století.

Jedinými výjimkami kromě Univerzit v Praze a Olomouci jsou technické vysoké školy v Praze (1707) a Brně (1899), Akademie výtvarných umění v Praze (1896) a Vysoká škola umělecko-průmyslová v Praze (1885).⁴

Pro lepší orientaci ve vývoji vysokého školství je možné rozdělit ho do několika fází. Prvním obdobím, ve kterém došlo k rozvoji vysokého školství je období první republiky. V této době byly vysoké školy spravovány Ministerstvem školství a osvěty a to konkrétně prostřednictvím zemských úřadů v Praze a Brně. Studium na vysoké škole nepřinášelo absolventům pouze získání titulu, ale i vyšší postavení ve společnosti a automatický přechod do vyšší sociální skupiny.

Ve studiu na vysoké škole mohli pokračovat po úspěšném složení maturitní zkoušky žáci gymnázií, nebo žáci reálků či reálných gymnázií, kteří museli navíc skládat zkoušku z latiny.

Studium bylo na rozdíl od současnosti placeno studenty ve formě matričného, školního platu nebo týdenní taxy. Studenti odborných vysokých škol navíc k těmto poplatkům platili také laboratorní taxy. Platby za studium mohly být odpuštěny a to především nemajetným studentům, nebo studentům s výbornými studijními výsledky. O výuku na vysokých školách se starali profesori, kteří byli jmenováni prezidentem na doživotí.

V této době bylo na území Československa 13 vysokých škol. Vysoké školy mohly být státní či soukromé, přesto po uzavření Ruské právnické fakulty, Ukrajinské univerzity v Praze a Ukrajinské akademie zemědělské v Poděbradech nebyly žádné soukromé vysoké školy založeny a všechny stávající byly státní. S vysokými školami v období první republiky byla spojena řada důležitých zákonů. Například zákon č. 76/1918 Sb., o zřízení Československé státní "Vysoké školy zvěrolékařské v Brně", zákon č. 78/1919 Sb., o platech profesorů vysokých škol, zákon č. 79/1919 Sb., o služebním poměru učitelů vysokoškolských, zákon č. 28/1922 Sb., o zřizování a zařizování vysokých škol nebo zákony zřizující další vysoké školy⁵

4 KÖRNER, Milan. Rozvoj vysokého školství v ČR a jeho širší historické a středoevropské souvislosti. *Urbanismus a územní rozvoj* [online]. 2010, 8(6), 47 [cit. 2017-03-27]. ISSN 1212-0855. Dostupné z: https://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2010/2010-06/08_rozvoj.pdf

5 Úvod k vysokým školám, vymezení pojmů. In: *Historie a vývoj vysokého školství - 1919 - 2008* [online]. Praha, 2010, s. 3 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20534966/w-3314a1.pdf/66e940a7-b9a4-4b1f-af11-c9b72321d53f?version=1.0>

Na území Československa v této době existovaly tři velmi významné německé vysoké školy - Německá technika v Brně, Německá univerzita v Praze a Německá technika v Praze. Německé vysoké školy byly na území Československa převážně důvodu, že velkou část obyvatelstva tvořili Němci, kteří měli rovnocenné postavení.

Mezi nejvýznamnější české vysoké školy v období první republiky se řadí Karlova univerzita, Akademie výtvarných umění, Vysoká škola Báňská, Masarykova univerzita, České vysoké učení technické, Vysoká škola zemědělská v Brně, Vysoká škola zvěrolékařská nebo Vysoká škola obchodní. Tyto školy patří mezi nejstarší vysoké školy na našem území a existují do dnes, i když ve značně pozměněné podobě.

Mezi českými a německými školami dlouhou dobu panovaly konkurenční boje, převážně mezi Německou univerzitou v Praze a českou Univerzitou Karlovou v Praze. Tento konkurenční boj byl ukončen roku 1920, kdy bylo zákonem přiznáno české univerzitě užívat název Karlova, čímž se zvýšila její prestiž. Konkurenční boje trvaly i nadále, ale byly ukončeny po obsazení Československa a studentských manifestacích v roce 1939, kdy byly české vysoké školy dočasně uzavřeny a jejich majetek byl přesunut na školy německé.

České vysoké školy byly uzavřeny až do konce druhé světové války, ale již v roce 1945 došlo k znovuoživení velké části českých vysokých škol.⁶ Veškeré německé vysoké školy ukončily po válce svou činnost a to na základě Benešových dekretů - č. 122/1945 Sb., dekret prezidenta o zrušení německé university v Praze a č. 123/1945 Sb., dekret prezidenta o zrušení německých vysokých škol technických v Praze a v Brně.

Benešovy dekrety upravovaly i české vysoké školy a to především vznik Vysoké školy politické a sociální v Praze a vysoké školy "Akademie múzických umění v Praze"⁷

Již 5. května 1945 byl zřízen Studentský národní výbor, který odstranil ze škol osoby, které za okupace zkompromitovaly a také zrušil veškeré poplatky za studium.

⁶ Vysoké školy po 2. světové válce – do roku 1948. In: *Historie a vývoj vysokého školství - 1919 - 2008* [online]. Praha, 2010 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20534966/w-3314a3.pdf/38bb617f-8b01-4741-91d2-660ba057e46b?version=1.0>

⁷ Dekrety prezidenta republiky Edvarda Beneše. *Parlament České republiky: Poslanecká sněmovna* [online]. Praha [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/dek/>

Byly též zřízeny pedagogické fakulty. Kvůli nadměrnému počtu uchazečů o studium medicíny na Univerzitě Karlově vznikly pobočky lékařské fakulty v Plzni a Hradci Králové.⁸

Tři roky po skončení druhé světové války začalo české vysoké školství upadat. Po únorovém převratu v roce 1948 se vedení ujala Komunistická strana Československa, která svým jednáním prosazovala své hodnoty i ve školství. Docházelo k politickým čistkám, zákazům vyučování, publikování, propouštění učitelů, kteří nevyhovovali politickým záměrům, a také k vyřazování studentů s nevhodným kádrovým posudkem a špatným třídním původem.

V tomto období došlo k zvýšení počtu vysokých škol a veškeré soukromé školy byly zestátněny. V českých krajích vzrostl do roku 1960 počet vysokých škol z 18 na 37, z čehož 14 bylo pedagogických institutů, 3 Bohoslavecké fakulty a 20 vysokých škol. V roce 1961 byla založena Univerzita 17. listopadu v Praze. Později začal počet vysokých škol upadat, a to především z důvodu přechodu pedagogických institutů pod fakulty vysokých škol.

Z důvodu politických čistek došlo k poklesu počtu studentů, což trvalo až do roku 1952, kdy se stav ustálil a počty studentů začali opět stoupat. V letech 1959 a 1960 došlo v návaznosti na vytváření nových vysokých škol k prudkému nárůstu počtu studentů, který trval až do roku 1964, kdy se opět počet studentů ustálil.

Práva absolventů vysokých škol byla značně omezena. O umístění do zaměstnání rozhodovala komise, která se skládala z děkana, vedoucího katedry, kádrového pracovníka, zástupce strany, zástupce Revolučního odborového hnutí nebo Československého svazu mládeže. Po tomto rozhodnutí musel každý na základě takzvané umístěnky minimálně tři roky pracovat v určeném podniku.

V této době došlo k mnohým reformám školství, které se týkaly i vysokých škol. První reformu školství přinesl zákon č. 95/1948 sb., o základní úpravě jednotného školství, který se ale nezabýval vysokými školami.

Prvním zákonem o vysokých školách v této době se stal zákon 58/1950 sb., o vysokých školách. Nejdůležitějšími ustanoveními se jeví ty, které ruší automatii vysokých škol, mění způsob ustanovování pracovníků a zřizují Státní

⁸ Vysoké školy po 2. světové válce – do roku 1948. In: *Historie a vývoj vysokého školství - 1919 - 2008* [online]. Praha, 2010 [cit.2017-03-27]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20534966/w-3314a3.pdf/38bb617f-8b01-4741-91d2-660ba057e46b?version=1.0>

výbor pro vysoké školy.⁹ Zákonem byly též zavedeny povinné studijní plány a studijní kroužky. Byly zrušeny dosavadní tituly. Absolvent vysoké školy získával titul například „promovaný právník“. Dalším krokem bylo vytvoření kateder marxismu-leninismu a povinných přednášek marxismuleninismu pro všechny studenty. V roce 1952 byla zavedena také vojenská příprava, jejíž absolventi měli poté zkrácenou vojenskou službu na šest měsíců.

V roce 1959 došlo k reformě vzdělávání pedagogického směru. Opět byly zřízeny pedagogické instituty, které fungovaly až do roku 1964, kdy se změnil na pedagogické fakulty.

V roce 1966 vešel v platnost nový zákon č. 19/1966 sb., o vysokých školách, který částečně uvolnil poměry na vysokých školách, vrátil ustanovování akademických pracovníků zpět do rukou vědecké radě a obnovil akademické tituly.

V této době vládla obecná nespokojenost s politickým systémem v zemi, která vyústila až ke studentským manifestacím a stávkám převážně v letech 1968 a 1969.

Po okupaci v roce 1968 začala éra komunistické normalizace, při které docházelo opět k stranickým čistkám a prověrkám. V roce 1970 byly na základě novelizovaného zákona č. 19/1966 Sb., o vysokých školách ustanoveny disciplinární komise, jejichž hlavním úkolem bylo odstranit ze škol pravicově smýšlející pedagogy.

V roce 1980 byl přijat zákon č. 39/1980 Sb., o vysokých školách, na jehož základě došlo k zestátnění všech vysokých škol. Všechny vysoké školy od této doby spravovalo ministerstvo školství, jehož hlavním úkolem bylo určování a kontrola činnosti, jmenování akademických pracovníků, provádění inspekce a mnoho dalších činností spadajících pod správu vysokých škol.¹⁰

Na území českých krajů fungovalo 24 vysokých škol, jejichž počet se snížil v roce 1974, kdy byla zrušena Univerzita 17. listopadu v Praze. Od tohoto roku bylo na území českých krajů 23 vysokých škol a 68 fakult.

Vysoké školy se dělily na vysoké školy univerzitního směru, vysoké školy technického směru, vysoké školy ekonomického směru, vysoké školy

9 MORKEŠ, František. Zákony o vysokých školách z let 1948-1989. *PEDAGOGIKA: časopis pro vědy o vzdělávání a výchově* [online]. 1999, 49, 115-127 [cit. 2017-03-28]. ISSN 2336-2189. Dostupné z: <http://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?p=2453&lang=cs>

10 § 21 zákona č.39/1980 Sb., o vysokých školách

zemědělského směru a vysoké školy uměleckého směru.¹¹

Ke studiu na vysoké škole se mohl přihlásit každý, kdo úspěšně ukončil středoškolské vzdělání s maturitou. Pro přijetí musel uchazeč splňovat několik podmínek. Oba rodiče museli být členy komunistické strany a uchazeč musel získat kladné doporučení od třídního učitele z navštěvované střední školy a též kladný posudek od uličního výboru, který zastupoval čtvrt', kde měl uchazeč trvalé bydliště. Pro značnou část oborů bylo předpokladem členství ve Svazu socialistické mládeže. K přijetí bylo také nutné úspěšné složení přijímacích zkoušek, které mimo jiné zkoumaly přístup uchazeče ke komunistické straně.

Již v roce 1978 bylo možné pozorovat znaky oslabení komunistické moci v zemi. V roce 1989 došlo k takzvané sametové revoluci, na které se podíleli i pražští studenti. V návaznosti na sametovou revoluci došlo k pádu komunistického režimu a následnému procesu demokratizace společnosti.

V oblasti vysokých škol došlo po sametové revoluci k rozsáhlým změnám. Již v roce 1990 byl zrušen Ústav marxismu-leninismu. Dalším krokem byly personální změny na vysokých školách, kdy se vrátilo mnoho učitelů, kteří byli propuštěni v rámci čistek disciplinární komise. Také byli propuštěni diskreditovaní učitelé a funkcionáři.

V roce 1990 byl také přijat zákon č. 172/1990 sb., o vysokých školách, který školám dal právo na samosprávu, navrátil akademická práva a svobody, akademický senát a zřídil Radu vysokých škol a Akreditační komisi. Tento zákon také zavedl rozdělení studijních programů na bakalářský, magisterský a doktorský program.

Vznikalo velké množství univerzit, část z nich sloučením či přetvořením pedagogických institutů. V roce 1991 vznikly například Slezská univerzita v Opavě, Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Západočeská univerzita v Plzni, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích nebo Ostravská univerzita v Ostravě.

Velkou proměnou prošly i samotné studijní obory a to převážně humanitní. Tyto změny měly zlepšit proces vyučování a přiblížit ho vyučování ve vyspělých zemích.¹²

11 § 3 zákona č. 39/1980 Sb., o vysokých školách

12 KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ. *Vzdělávací politika České republiky v globálním kontextu*. Praha: Karolinum, 2006, s. 103. ISBN 80-246-1261-5.

Velmi důležitým krokem pro vývoj vysokého školství byl dokument Magna Charta Universitatum z roku 1988, který obsahoval premise, zásady a cíle, ve kterých byla zformulována představa o vývoji vysokoškolského vzdělávání v rámci Evropy. Na Magnu Chartu Universitatum navazovala Sorborská deklarace vytvořena v rámci Boloňského procesu. Cílem Boloňského procesu bylo vytvoření Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání.

Sorborská deklarace byla podepsána v roce 1998 ministry Francie, Německa, Itálie a Velké Británie. O rok později byla podepsána Boloňská deklarace, která navázala na Sorborskou deklaraci a rozšířila základní principy Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání. Deklaraci podepsalo 29 států (včetně České republiky) v červnu roku 1999. Obsahuje šest základních principů:

- zavedení systému snadno srozumitelných a vzájemně srovnatelných diplomů
- zavedení systému dvoustupňového studia (bakalářského a magisterského)
- zavedení systému kreditů (ECTS)
- podpora mobility prostřednictvím překonání legálních a jiných překážek volného pohybu občanů zapojených zemí, především ve věci studia, výuky a výzkumu
- podpora spolupráce mezi zapojenými zeměmi v oblasti zajišťování kvality vysokoškolského vzdělání
- podpora „evropského rozměru“ vysokoškolského vzdělání.¹³

V roce 1998 byl přijat zákon č. 111/1998 sb. o vysokých školách, který položil základy dnešnímu systému vysokoškolského vzdělávání a s novelami platí i dnes. V tomto zákoně jsou vysoké školy vymezeny jako:

„Vysoké školy jako nejvyšší články vzdělávací soustavy jsou vrcholnými centry vzdělanosti, nezávislého poznání a tvůrčí činnosti a mají klíčovou úlohu ve vědeckém, kulturním, sociálním a ekonomickém rozvoji společnosti“¹⁴

Zákon rozdělil vysoké školy na veřejné, soukromé a státní a označil je za právnické osoby. Veřejné a soukromé školy jsou spravovány Ministerstvem

13 Boloňský proces. In: *MŠMT: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. MŠMT, c2013-2017 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/bolonsky-proces-2?lang=1>

14 § 1 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

školství, mládeže a tělovýchovy. Státní vysoké školy jsou vojenské nebo policejní a jsou řízeny a financovány Ministerstvem obrany nebo Ministerstvem vnitra.¹⁵

Nový zákon o vysokých školách umožnil vznik soukromých vysokých škol, kterých bylo již v roce 2000 v České republice 8. Mezi první soukromé vysoké školy, které vznikly po přijetí zákona č. 111/1998 sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů se řadí Bankovní institut vysoká škola a.s., Praha 7, Evropský polytechnický institut s.r.o., Kunovice, Vysoká škola hotelová v Praze, Vysoká škola finanční a správní, o.p.s. Praha 10, Vysoká škola Karlovy Vary o.p.s., ŠKODA AUTO a.s. Vysoká škola, Mladá Boleslav, Literární akademie s.r.o., Praha 4 a Vysoká škola podnikání a.s., Ostrava.

1.1.2 Historie vyšších odborných škol

Historický vývoj vyšších odborných škol v České republice je znatelně kratší než u vysokých škol. Vyšší odborné školy se začaly vyvíjet až v roce 1991. Právě v tomto roce byl učiněn první pokus o zavedení pomaturitního studia na patnácti středních odborných školách. Délka pomaturitního studia měla být v rozmezí tří až čtyř let a výuka měla být více profesně a prakticky zaměřená než na vysokých školách. V průběhu dalších let bylo pomaturitní studium zavedeno na téměř padesáti středních odborných školách.

V roce 1995 byl přijat zákon č. 138/1995 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol, též známý jako školský zákon. Na základě tohoto zákona bylo zrušeno pomaturitní studium a vznikly vyšší odborné školy. Střední školy, které provozovaly právě pomaturitní studium byly nuceny přejít na systém vyššího odborného vzdělávání.¹⁶

Dle školského zákona z roku 1995 vyšší odborná škola připravuje studenty na kvalifikovaný výkon náročných odborných činností nebo prohlubuje dosažené vzdělání pro výkon konkrétních náročných činností.¹⁷

V roce 1998 byl přijat zákon č. 111/1998 sb. o vysokých školách, který zavedl nový typ vysokých škol a to školy neuniverzitního typu. Vysoké školy neuniverzitního typu mohou poskytovat bakalářský i magisterský studijní

15 § 2 zákona č.111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

16 KARPÍŠEK, Michal a kolektiv. *Vyšší odborné školy na rozcestí: Analýza stavu a možného vývoje sektoru vyššího odborného vzdělávání* [online]. Praha: MŠMT, 2009, s. 18 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: www.msmt.cz/file/1825_1_1/

17 § 27a zákona č.138/1995 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon)

program. Přeměna vyšších odborných škol na vysoké školy neuniverzitního typu by byla vhodná hlavně z důvodu prestiže. Ačkoliv je forma studia na vyšší odborné škole pojatá podobně jako forma studia v bakalářském studijním programu na vysoké škole, stále není ve společnosti přijímáno jako rovnocenné.

Právě ale proces přeměny na vysokou školu neuniverzitního typu je problémový, převážně kvůli vysokým akreditačním požadavkům, které většina vyšších odborných škol není schopná splnit.

1.2 Postavení terciárního vzdělávání v rámci českého vzdělávacího systému

Prvním stupněm vzdělání je v České republice preprimární vzdělávání v rámci mateřských škol, které spadají pod úroveň 0 v mezinárodní klasifikaci ISCED 2011.

Dalším stupněm je primární a nižší sekundární vzdělávání, které spadají pod úroveň 1 a 2 v rámci mezinárodní klasifikace ISCED 2011. Primární vzdělávání probíhá na prvním stupni základních a speciálních základních škol a trvá zpravidla pět let. Do kategorie nižšího sekundárního vzdělávání spadá vzdělávání na druhém stupni základních a speciálních základních škol, v 1. až 4. ročníku konzervatoří nebo osmiletých gymnázií a v 1. až 2. ročníku šestiletých gymnázií.

Střední, neboli vyšší sekundární vzdělávání je v České republice zajišťováno na gymnáziích, konzervatořích, středních školách a učilištích. Spadá pod úroveň ISCED 3. Vyšší sekundární vzdělávání je ukončováno maturitní zkouškou v případě gymnázií, konzervatoří a středních škol nebo výučním listem v případě učilišť.

Dalším stupněm je postsekundární neterciární vzdělávání, které probíhá v rámci nástavbového studia, pomaturitního studia na jazykových školách nebo zkráceného středního vzdělávání. Spadá pod úroveň ISCED 4. Nástavbové studium nebo zkrácené střední vzdělávání vede k získání maturity.

Žáci, kteří zdárně vykonali maturitní zkoušku mohou pokračovat ve studiu v rámci terciárního vzdělávání, které poskytují vyšší odborné školy (ISCED 6) nebo vysoké školy. Vzdělávání na vysoké škole zahrnuje bakalářský, magisterský, navazující magisterský a doktorský stupeň studia, které spadají pod úroveň ISCED 6, 7 a 8. Prvním stupněm, kam se mohou uchazeči po středním vzdělání

hlásit je tříletý bakalářský program, nebo pětiletý magisterský program. Po ukončení vzdělávání v bakalářském programu je možné pokračovat v navazujícím magisterském studiu. Po úspěšném absolvování magisterského nebo navazujícího magisterského programu je možné pokračovat v doktorském studijním programu, který je nejvyšším možným stupeněm vzdělávání v České republice.¹⁸

¹⁸ Klasifikace vzdělání (CZ-ISCED 2011). *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2017-03-27]. dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_vzdelani_cz_isced_2011

2 Systém terciárního vzdělávání v České republice

Terciární vzdělávání je v České republice poskytováno na úrovni vysokých škol a vyšších odborných škol. Následující kapitoly se věnují deskripci současného systému vysokých a vyšších odborných škol.

2.1 Vysoké školy

§ 1

„Vysoké školy jako nejvyšší články vzdělávací soustavy jsou vrcholnými centry vzdělanosti, nezávislého poznání a tvůrčí činnosti a mají klíčovou úlohu ve vědeckém, kulturním, sociálním a ekonomickém rozvoji společnosti“¹⁹

Vysoká škola je právnická osoba, která poskytuje terciární vzdělávání. V rámci své činnosti uskutečňuje akreditované studijní programy a programy celoživotního vzdělávání.

Vysoká škola je jedinou institucí, která má právo na přiznávání akademických titulů, konání habilitačních řízení a řízení ke jmenování profesorů, používání akademických insignií (pěčeť, rektorská a děkanská žezla atd.) a pořádání akademických obřadů (imatrikulace, promoce atd.).²⁰

Důležitým právním institutem v rámci vysokých škol je akademická obec, která je tvořena akademickými pracovníky a studenty vysoké školy. Akademický pracovník je zaměstnanec vysoké školy, který v rámci pracovního poměru vykonává pedagogickou či tvůrčí činnost. Jedná se o profesory, docenty, mimořádné profesory, odborné asistenty, lektory a vědecké, výzkumné a vývojové pracovníky. Členství studenta v akademické obci vzniká dnem zápisu do studia a zaniká dnem ukončení nebo přerušování studia.

Všem členům akademické obce jsou zaručeny určitá akademická práva a akademické svobody. Řadí se mezi ně svoboda vědy, výzkumu a umělecké tvorby, zveřejňování jejich výsledků, svoboda výuky, právo učit se, svoboda volby zaměření studia, svoboda vyjadřovat vlastní názory při výuce, právo akademické obce volit si své zastupitelské orgány a právo používat akademické insignie a právo konat akademické obřady.

¹⁹ § 1 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

²⁰ § 2 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

Vysoké školy mohou být univerzitní nebo neuniverzitní. Typ vysoké školy je uveden v jejím statutu. Univerzitní vysoké školy mohou využívat označení univerzita a mohou uskutečňovat bakalářské, magisterské i doktorské studijní programy a vykonávat vědeckou, výzkumnou, vývojovou, inovační, uměleckou a další tvůrčí činnost. Dělí se na fakulty. Neuniverzitní vysoké školy se na rozdíl od univerzitních nedělí na fakulty a mohou uskutečňovat pouze bakalářské a magisterské studijní programy. Stejně jako univerzitní vysoké školy mohou v rámci své činnosti uskutečňovat tvůrčí činnost.

2.1.1 Právní úprava vysokého školství

Oblast vysokého školství je upravena velkým množstvím právních předpisů různé právní síly. Jedná se o vnitrostátní i mezinárodní právní předpisy.

Jedny z nejdůležitějších úprav vzdělávání na vysokých školách obsahuje Listina základních práv a svobod. Článek 33 zakotvuje právo na vzdělání a také právo na bezplatné vzdělání na vysokých školách, které je ale podmíněno schopností občana a možnostmi společnosti. K činnosti vysokých škol se váže i článek 15 odstavec 2. a článek 17, které garantují svobodu vědeckého bádání a umělecké tvorby, svobodu projevu, právo vyjadřovat své názory a právo na informace.²¹

Vysoké školy jsou nejrozsáhleji upraveny zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon upravuje postavení, poslání a organizaci vysokých škol a věnuje se velkému okruhu právních institutů, které s vysokými školami souvisí. Upravuje konkrétně druhy vysokých škol, působnost Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy v oblasti vysokých škol, orgány vysoké školy i fakult, studijní programy, průběh studia, postavení studentů a akademických pracovníků, akreditace, poskytování zahraničního vysokoškolského vzdělávání na území České republiky, ale i správní delikty v oblasti vysokých škol a další.²²

Další zákony upravují především vznik, zánik či změnu názvu vysokých škol. Jedná se například o zákon č. 48/1990 Sb., o změně názvu University Jana Evangelisty Purkyně v Brně., zákon č. 163/1990 Sb., o bohosloveckých fakultách, zákon č. 181/1990 Sb., o zrušení Vysoké školy Sboru národní bezpečnosti, zákon

21 Zákon č. 2/1993 sb., listina základních práv a svobod

22 Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

č. 314/1991 Sb., o zřízení Slezské univerzity, Jihočeské univerzity, Západočeské univerzity, Univerzity Jana Evangelisty Purkyně a Ostravské univerzity a mnoho dalších.

Oblast vysokých škol upravují také nařízení vlády a vyhlášky. Mezi nařízení vlády patří například nařízení vlády č. 122/2009 Sb., o odškodnění studentů vysokých škol, kterým bylo v období komunistického režimu z politických důvodů znemožněno dokončit studium na vysoké škole nebo nařízení vlády č. 397/2009 Sb., o informačním systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací. Mezi vyhlášky se zařadí například vyhláška MŠMT č. 42/1999 Sb., o obsahu žádosti o akreditaci studijního programu, vyhláška č. 312/2011 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 42/1999 Sb., o obsahu žádosti o akreditaci studijního programu, nebo vyhláška č. 276/2004 Sb., novela vyhlášky o průběhu přijímacího řízení na vysokých školách.

Dalšími předpisy, které upravují oblast vysokých škol jsou vnitroresortní předpisy MŠMT, jako například pokyn k jednotnému uplatňování zásad rehabilitace studentů vysokých škol č. j. 1 664/91-SM, rozhodnutí ministra školství, mládeže a tělovýchovy k předkládání výročních zpráv podle zákona o vysokých školách č. j. 10 657/2000-30, Věstník MŠMT sešit 2/2000, příkaz ministra školství, mládeže a tělovýchovy č. 11/2000 ke zpracování a využití údajů z matrik studentů vysokých škol pro rozpočtové a statistické účely č. j. 22 490/2000-1, nebo Statut Fondu rozvoje vysokých škol č. j. SÚ 927/2003-30.²³

Jelikož je Česká republika členem Evropské unie, vztahují se na oblast českého vysokého školství komunitární předpisy týkající se vysokých škol, jako například Smlouva o fungování Evropské unie (čl. 165 a 166) nebo směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES o uznávání odborných kvalifikací.

Vysokého školství se týká množství ratifikovaných mezinárodních smluv vyhlášených ve Sbírce zákonů a Sbírce mezinárodních smluv. Patří mezi ně například Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech (čl. 13 a 14), Úmluva o právech dítěte (čl. 28), Evropská úmluva o rovnocennosti dokladů umožňujících přístup na vysoké školy nebo Úmluva o uznávání kvalifikací týkajících se vysokoškolského vzdělávání v evropském regionu.

23 Legislativa a metodické pokyny pro vysoké školy. *MŠMT: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. MŠMT, c2013-2017 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/legislativa>

2.1.2 Typy vysokých škol

Vysoké školy v České republice se dělí na univerzitní a neuniverzitní. Typ vysoké školy je uveden v jejím statutu.

Dalším dělením vysokých škol je dle právní formy a z hlediska zřizovatele. Na základě zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů dělíme vysoké školy na tři typy – veřejné, státní a soukromé.

2.1.2.1 Veřejné vysoké školy

Veřejné vysoké školy jsou právnické osoby, které vznikají a zanikají zákonem. V případě zřízení veřejné vysoké školy je zákonem též stanoveno její sídlo a název.

V průběhu existence veřejné vysoké školy může dojít ke splnutí nebo sloučení s jinou veřejnou vysokou školou, což je učiněno zákonem. Další situací, která může nastat, je rozdělení veřejné vysoké školy. Dochází k němu zákonem a podmínkou je rozdělení pouze na další veřejné vysoké školy. V případě změn (zrušení, rozdělení, splnutí, sloučení) je zákonem také stanoveno sídlo, název, na které právnické osoby přechází majetek a závazky a která veřejná vysoká škola umožní studentům zrušené vysoké školy dokončení jejich studia.

Veřejná vysoká škola může konat na základě samosprávné či přenesené působnosti. Do činnosti veřejné vysoké školy mohou zasahovat státní orgány, ale pouze na základě zákona, v jeho mezích a způsobem, který je zákonem stanovený.

Do samosprávné působnosti veřejné vysoké školy patří především vnitřní organizace, organizace studia, určování počtu přijímaných uchazečů o studium, podmínek pro přijetí ke studiu a rozhodování v přijímacím řízení, tvorba a uskutečňování studijních programů, zajišťování kvality vzdělávací, tvůrčí a s nimi souvisejících činností a vnitřní hodnocení kvality, zaměření a organizace tvůrčí činnosti, dále také rozhodování o právech a povinnostech studentů, pracovněprávní vztahy a určování počtu akademických pracovníků a ostatních zaměstnanců, habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem, spolupráce s jinými vysokými školami a právnickými osobami, ustavování samosprávných akademických orgánů vysoké školy, hospodaření vysoké školy a nakládání s majetkem v souladu se zvláštními předpisy, stanovení výše poplatků spojených se studiem nebo stanovení výše poplatků za úkony spojené s habilitačním řízením

nebo s řízením ke jmenování profesorem.²⁴

Veřejné vysoké školy mají dle zákona o vysokých školách akademické orgány samosprávné a orgány další. Mezi akademické samosprávné orgány patří akademický senát, rektor, vědecká rada nebo umělecká rada a disciplinární komise veřejné vysoké školy. Mezi další orgány patří správní rada veřejné vysoké školy a kvestor.

Nejdůležitějším akademickým samosprávným orgánem je akademický senát, který má zastupitelskou funkci. Skládá se z členů akademické obce dané vysoké školy. Musí mít nejméně jedenáct členů, přičemž minimálně jedna třetina a maximálně jedna polovina členů musí být studenti. Členem akademického senátu nesmí být rektor, prorektor, děkan a proděkan. Členy akademického senátu volí v tajných volbách členové akademické obce a jejich funkční období je maximálně tři roky. Zasedání akademického senátu jsou přístupná veřejnosti. Na požádání může vystoupit na zasedání rektor, prorektor, děkan fakulty, předseda správní rady, v jeho zastoupení jím pověřený člen správní rady nebo člen rady pro vnitřní hodnocení, který je pověřen předsedou rady pro vnitřní hodnocení. Rektor může také požádat předsedu akademického senátu o mimořádné zasedání akademického senátu, a ten je povinen toto mimořádné zasedání bezodkladně svolat.

Akademický senát má řadu pravomocí. Na návrh rektora rozhoduje o zřízení, sloučení, splynutí, rozdělení nebo zrušení součástí vysoké školy. Na základě souhlasného vyjádření orgánů nebo osob stanovených statutem jako vedoucí zaměstnanci vysoké školy rozhoduje o zřízení nebo zrušení společných pracovišť součástí vysoké školy. Schvaluje jednací řád, vnitřní předpis fakulty, ostatní vnitřní předpisy vysoké školy, rozpočet a střednědobý výhled vysoké školy, výroční zprávu o činnosti, výroční zprávu o hospodaření a zprávu o vnitřním hodnocení kvality vzdělávací, tvůrčí a s nimi souvisejících činností. Dává rektorovi předchozí souhlas ke jmenování a odvolání členů vědecké rady, umělecké rady nebo akademické rady veřejné vysoké školy, členů rady pro vnitřní hodnocení a členů disciplinární komise veřejné vysoké školy. Dále také schvaluje podmínky pro přijetí ke studiu ve studijních programech, které se neuskutečňují na fakultách, usnází se o návrhu na jmenování rektora, popřípadě navrhuje jeho

²⁴ § 6 zákona č.111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

odvolání z funkce. Schvaluje strategický záměr vzdělávací a tvůrčí činnosti veřejné vysoké školy a každoroční plán realizace strategického záměru.

Také může na návrh rektora zrušit vnitřní předpis, rozhodnutí nebo jiný úkon orgánu součásti veřejné vysoké školy anebo pozastaví jeho účinnost, pokud je tento vnitřní předpis, rozhodnutí nebo úkon v rozporu se zvláštními předpisy nebo vnitřními předpisy veřejné vysoké školy.²⁵

Rektor stojí v čele veřejné vysoké školy. Je jmenován a odvoláván prezidentem republiky na návrh akademického senátu a jeho funkční období je čtyřleté. Zastupuje vysokou školu navenek, jedná a rozhoduje ve věcech školy a také jedná jako statutární orgán vysoké školy. Rektor je zastoupen prorektory, které sám jmenuje, odvolává a také určuje rozsah tohoto zastoupení.

Vědecká rada veřejné vysoké školy je složena z významných představitelů oborů, v nichž škola uskutečňuje studijní programy. Členy jmenuje a odvolává rektor, který je zároveň předsedou vědecké rady. Minimálně jedna třetina členů vědecké rady nesmí být členem akademické obce dané veřejné vysoké školy. Mezi pravomoci vědecké rady se řadí například projednávání strategického záměru veřejné vysoké školy, schvalování studijních programů, schválení záměru předložit žádost o akreditaci, rozšíření akreditace nebo prodloužení doby platnosti akreditace studijních programů, vykonávání působnosti v řízení ke jmenování profesorem a v habilitačním řízení, vyjadřuje se k záležitostem, které jí předloží rektor atd.²⁶

Rada pro vnitřní hodnocení je zřizována statutem veřejné vysoké školy a jejím předsedou je rektor. Místopředsedou může být profesor nebo docent, který je akademickým pracovníkem dané školy. Členy rady jmenuje rektor na návrh vědecké rady a akademického senátu. Zákon stanovuje, že členem musí být předseda akademického senátu a jeden student dané školy. Funkční období členů rady pro vnitřní hodnocení je stanoveno vnitřním předpisem veřejné vysoké školy. Rada pro vnitřní hodnocení převážně schvaluje návrh pravidel systému zajišťování kvality vzdělávací, tvůrčí a s nimi souvisejících činností, schvaluje návrh vnitřního hodnocení kvality vzdělávací, tvůrčí a s nimi souvisejících činností veřejné vysoké školy, řídí průběh vnitřního hodnocení kvality, zpracovává

25 § 9 zákona č.111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

26 § 12 zákona č.111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

zprávu o vnitřním hodnocení kvality a vede záznamy o vnitřním hodnocení kvality. Další činnosti rady jsou stanovené statutem veřejné vysoké školy.

V případě, že nejsou všichni studenti zapsáni na fakultách dané veřejné vysoké školy, je zřizována disciplinární komise. Zabývá se situacemi, kdy student poruší povinnost, jež pro něho vyplývá jako pro člena akademické obce. Členy disciplinární komise jmenuje a odvolává rektor a mohou jimi být pouze členové akademické obce, přičemž polovinu musí tvořit studenti dané veřejné vysoké školy. Funkční období je maximálně dvouleté. Pokud jsou všichni studenti zapsáni na fakultách školy, disciplinární komise se nezřizuje a přestupky studentů řeší disciplinární komise fakulty.

Správní rada vysoké školy není samosprávným orgánem, ale jedná se orgán dozorčí. Je složena nejméně z devíti členů a počet členů musí být vždy dělitelný třemi. Členy jmenuje a odvolává ministr po projednání s rektorem a nemohou jimi být zaměstnanci dané vysoké školy. Členy správní rady jsou především představitelé veřejného života, profesních komor, organizací zaměstnavatelů nebo dalších osob nebo orgánů vykonávajících, podporujících nebo využívajících vzdělávací nebo tvůrčí činnost vysokých škol nebo její výsledky, představitelé územní samosprávy a státní správy a absolventi dané vysoké školy.²⁷ Jejich funkční období je šestileté.

Zasedání správní rady se koná minimálně dvakrát za rok a svolává ho předseda správní rady. Zasedání se může účastnit rektor, prorektor, kvestor, předseda akademického senátu nebo člen akademického senátu, který předsedu zastupuje a člen rady pro vnitřní hodnocení, který je pověřen předsedou rady pro vnitřní hodnocení. Mají též právo vystoupit na zasedání v případě že o to požádají. Rektor může také požádat předsedu správní rady o mimořádné zasedání akademického senátu a ten je povinen toto mimořádné zasedání svolat.

Účelem činnosti správní rady veřejné vysoké školy je, aby veřejná vysoká škola řádně hospodařila s jejím majetkem a plnila svůj účel. Mezi konkrétní činnosti správní rady se řadí především vydávání předchozích písemných souhlasů k právním jednáním, jimiž veřejná vysoká škola hodlá nabýt vlastnické právo k nemovitým věcem, zřídit věcné břemeno či předkupní právo. Dále také k právním jednáním, kterými hodlá ustavit, zrušit či přeměnit jinou právnickou osobu, a ke

²⁷ § 14 odst. 1 zákona č.111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

vkładům s peněžitým nebo nepeněžitým předmětem do těchto a jiných právnických osob. Projednává zprávu o vnitřním hodnocení kvality vzdělávací, tvůrčí a s nimi souvisejících činností veřejné vysoké školy. Schvaluje rozpočet, střednědobý výhled a strategický záměr veřejné vysoké školy. Dále také projednává výroční zprávu o činnosti a výroční zprávu o hospodaření veřejné vysoké školy, vyjadřuje se k věcem, které jí předložil k projednání rektor a vyjadřuje stanoviska k činnosti veřejné vysoké školy.²⁸

Posledním orgánem vysoké školy je kvestor, který se zabývá vnitřní správou veřejné vysoké školy, jejím hospodařením a je oprávněn vystupovat jménem veřejné vysoké školy v rozsahu, jaký mu určí rektor. Kvestor je jmenován a odvoláván rektorem.

Veřejná vysoká škola je oprávněna v rámci své samostatné působnosti vydávat vnitřní předpisy. Vnitřní předpisy zavazují členy akademické obce a ostatní pracovníky, kteří působí na dané veřejné vysoké škole. Jsou schvalovány akademickým senátem a následně musejí být registrovány MŠMT. Mezi vnitřní předpisy veřejných vysokých škol se řadí statut veřejné vysoké školy, volební řád akademického senátu veřejné vysoké školy, jednací řád akademického senátu veřejné vysoké školy, vnitřní mzdový předpis, jednací řád vědecké rady veřejné vysoké školy, řád výběrového řízení pro obsazování míst akademických pracovníků, studijní a zkušební řád, stipendijní řád, disciplinární řád pro studenty, pravidla systému zajišťování kvality vzdělávací, tvůrčí a s nimi souvisejících činností a vnitřního hodnocení kvality vzdělávací, tvůrčí a s nimi souvisejících činností veřejné vysoké školy, a další předpisy, pokud jsou stanoveny statutem veřejné vysoké školy.²⁹

Vnitřní předpisy veřejné vysoké školy musejí být registrovány ministerstvem školství a nabývají platnosti právě až registrací. Ministerstvo také může navíc zasahovat do působnosti orgánů veřejné vysoké školy a jejich součástí a to buď omezením výkonu působnosti nebo odejmutím působnosti. Ministerstvo zasahuje do působnosti orgánů především v případě, kdy veřejná vysoká škola nebo její součást neustavila některý ze svých samosprávných orgánů, nepřijala vnitřní předpisy, které je povinna podle zákona o vysokých školách přijmout,

28 § 15 zákona č.111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

29 § 17 zákona č.111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

nemá akreditovaný žádný studijní program nebo má pozastavenou akreditaci všech studijních programů, vykazuje ve svém hospodaření závažné nedostatky ohrožující plnění jejích úkolů, nebo porušuje povinnosti stanovené tímto zákonem.³⁰

Veřejná vysoká škola se člení na menší součásti, zpravidla dle toho, jakou oblastí se daná část zabývá. Jedná se o fakulty³¹, vysokoškolské ústavy, jiná pracoviště pro vzdělávací a výzkumnou, informační, vývojovou a inovační nebo uměleckou a jinou tvůrčí činnost, nebo účelová zařízení pro kulturní, sportovní, ubytovací a stravovací činnost.

Aby mohla fakulta existovat, musí uskutečňovat minimálně jeden akreditovaný studijní program a musí vykonávat vědeckou, výzkumnou, vývojovou, inovační, uměleckou nebo jinou tvůrčí činnost. Fakulta se zřizuje, zrušuje, slučuje nebo splyne s jinou součástí veřejné vysoké školy na návrh rektora rozhodnutím akademického senátu veřejné vysoké školy. Má právo konat vlastní akademické obřady a používat své akademické insignie.

Akademická obec fakulty je tvořena akademickými pracovníky a studenty dané fakulty. Stejně jako sama veřejná vysoká škola má i fakulta samosprávné a další orgány. Mezi samosprávné orgány se řadí akademický senát fakulty, děkan, vědecká rada fakulty a disciplinární komise fakulty. Dalším orgánem je tajemník. Orgány fakulty mají velmi podobné postavení, funkce a působnost, jako orgány veřejné vysoké školy, s tím rozdílem, že je vykonávají pouze v rámci dané fakulty.³²

Fakulta je stejně jako samotná veřejná vysoká škola oprávněna tvořit vnitřní předpisy fakulty. Jedná se o statut fakulty, volební řád akademického senátu fakulty, jednací řád akademického senátu fakulty, jednací řád vědecké rady fakulty, disciplinární řád fakulty pro studenty, a také další předpisy, které stanoví statut fakulty.³³

Vysokoškolský ústav vykonává vědeckou, výzkumnou, vývojovou, inovační, uměleckou nebo jinou tvůrčí činnost a může se podílet na uskutečňování akreditovaných studijních programů nebo jejich částí. Je zřizován, rušen, rozdělen či splyne s jinou součástí veřejné vysoké školy rozhodnutím

30 Podrobná úprava působnosti MŠMT v § 36-38 zákona o vysokých školách.

31 Na fakulty se člení pouze veřejné vysoké školy univerzitního typu

32 Orgány fakulty jsou podrobně upraveny v § 25-32 zákona o vysokých školách.

33 § 33 zákona č.111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

akademického senátu veřejné vysoké školy na návrh rektora. V čele vysokoškolského ústavu je ředitel, kterého jmenuje a odvolává rektor. Ředitel je oprávněn jednat za veřejnou vysokou školu ve věcech které stanoví vnitřní předpis dané školy a může se souhlasem akademického senátu veřejné vysoké školy jmenovat vědeckou radu nebo uměleckou radu³⁴

Další součástí veřejné vysoké školy může být vysokoškolský zemědělský nebo lesní statek. Jedná se o pracoviště veřejné vysoké školy, kde se uskutečňuje praxe studentů studijních programů v oblasti zemědělství, veterinárního lékařství, hygieny nebo lesnictví. Vykonává se zde výzkumná nebo vývojová činnost. Je zřizován, rušen, rozdělen či splývá s jinou součástí veřejné vysoké školy rozhodnutím akademického senátu veřejné vysoké školy na návrh rektora. V čele vysokoškolského zemědělského nebo lesního statku je ředitel, kterého jmenuje a odvolává rektor a je oprávněn jednat za veřejnou vysokou školu ve věcech, které stanoví vnitřní předpis dané školy.³⁵

Veřejné vysoké školy jsou financovány především ze státního rozpočtu a to konkrétně z rozpočtu kapitoly 333 Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, které se stará o rozdělování prostředků veřejným vysokým školám a kontrolu jejich využití.

Každý kalendářní rok je veřejná vysoká škola povinna sestavit rozpočet a pak podle něj hospodařit, přičemž tento rozpočet nesmí být deficitní. Mezi hlavní příjmy rozpočtu vysokých škol patří příspěvek ze státního rozpočtu, podpora výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků podle zvláštního právního předpisu, dotace ze státního rozpočtu, poplatky spojené se studiem, výnosy z majetku, příjmy z darů a dědictví, výnosy z doplňkové činnosti nebo jiné příjmy a jiné příspěvky ze státního rozpočtu, ze státních fondů, z Národního fondu a z rozpočtů obcí a krajů.³⁶ Dle zákona o vysokých školách veřejná vysoká škola vytváří fondy, jako např. rezervní, sociální, stipendijní atd.

Veřejná vysoká škola má majetek, který musí využít k vzdělávací a tvůrčí činnosti. Pokud je to v souladu se zákonem o vysokých školách, může ho též využívat k doplňkové činnosti, kterou provádí za úplatu a navazuje na její

34 U neuniverzitních vysokých škol akademickou radu

35 § 35 zákona č.111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

36 § 18 odst. 2 zákona č.111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

vzdělávací a tvůrčí činnost nebo činnost sloužící k účinnějšímu využití lidských zdrojů a majetku.³⁷

Mimo jiné je veřejná vysoká škola každý rok povinna vypracovat, zveřejnit a předložit MŠMT výroční zprávu o hospodaření. Výroční zpráva o hospodaření obsahuje například roční účetní závěrku, výrok auditora k roční účetní závěrce, přehled o peněžních příjmech a výdajích, vývoj a konečný stav fondů, stav a pohyb majetku a závazků a další údaje o hospodaření školy.³⁸

2.1.2.2 Soukromé vysoké školy

Soukromou vysokou školou je právnická osoba, která má sídlo, ústřední správu nebo hlavní místo podnikatelské činnosti na území členského státu Evropské unie nebo která byla zřízena nebo založena podle práva některého členského státu Evropské unie. Vzniká na základě udělení státního souhlasu.

Žádost o udělení státního souhlasu se zasílá MŠMT a musí obsahovat název, sídlo a typ vysoké školy, právní formu právnické osoby a statutární orgán, strategický záměr vzdělávací a tvůrčí činnosti soukromé vysoké školy, údaje o personálním, finančním, materiálním a dalším zabezpečení činnosti soukromé vysoké školy, návrhy studijních programů a návrh vnitřních předpisů.³⁹ Před posouzením žádosti si MŠMT vyžádá stanovisko akreditační komise k navrhovaným studijním programům. V případě, že MŠMT státní souhlas udělí, rozhodne zároveň také o akreditaci studijních programů a o registraci vnitřních předpisů. Již udělený státní souhlas může MŠMT odejmout, a to v případě kdy škola nemá akreditovaný žádný studijní program, pokud jí byla pozastavena akreditace všech studijních programů nebo během jednoho roku více než dvou akreditovaných programů, pokud není schopna plnit svoji úlohu a povinnosti nebo pokud závažným způsobem porušuje povinnosti stanovené zákonem o vysokých školách. V případě, že byl státní souhlas odejmut, není právnická osoba oprávněna působit jako vysoká škola a musí studentům umožnit pokračování ve studiu stejného nebo podobného studijního programu na jiné vysoké škole.

37 § 19 až 20 zákona č.111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

38 § 21 zákona č.111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

39 § 39 zákona č.111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

Činnost soukromých vysokých škol se váže s určitými povinnostmi, které musí právnická osoba jakožto soukromá vysoká škola plnit. Je povinna každý rok vypracovat, předložit MŠMT a zveřejnit výroční zprávu o své činnosti, vypracovat, projednat s MŠMT a zveřejnit dlouhodobý záměr a každý rok jej aktualizovat, musí spolupracovat s akreditační komisí, pravidelně provádět hodnocení své činnosti atd.⁴⁰

V případě, že ministerstvo nalezne nedostatky v činnosti soukromé vysoké školy nebo pokud jedná v rozporu se zákonem nebo jiným právním předpisem a nestanoví-li zákon jiný způsob jeho přezkoumání, vyzve MŠMT školu k nápravě. Pokud nejsou nedostatky odstraněny, může dojít k odebrání státního souhlasu.

Fungování a činnost orgánů a organizační strukturu si soukromá vysoká škola upravuje sama pomocí vnitřních předpisů. Konkrétně upravují především jaký orgán vykonává působnost v oblasti studijních programů, samotného studia, studentů, akademických pracovníků, akreditace a státní správy na úseku soukromé vysoké školy. Platnost vnitřního předpisu nastane stejně jako u veřejných vysokých škol až jeho registrací MŠMT.

Soukromá vysoká škola je povinna zajistit si finanční prostředky pro vzdělávací a vědeckou nebo výzkumnou, uměleckou a další tvůrčí činnost sama.

Studium na soukromé vysoké škole je placené. Největší část příjmů soukromých vysokých škol tvoří právě poplatky spojené se studiem, získávané ze školného. Tyto poplatky nejsou nijak regulované, výši si stanovuje škola sama.⁴¹ Ostatní příjmy soukromých vysokých škol jsou příjmy z poplatků spojených se studiem, výnosy z majetku, výnosy z doplňkové činnosti a příjmy z darů a dědictví.

Soukromé vysoké škole může být Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy poskytnuta dotace na uskutečňování akreditovaných studijních programů a programů celoživotního vzdělávání, s nimi spojenou vědeckou, výzkumnou, uměleckou a další tvůrčí činností. Tato dotace může být poskytnuta za podmínky, že soukromá vysoká škola působí jako veřejně prospěšná právnická osoba.⁴² Výše dotací je určena ministerstvem dle strategického záměru soukromé vysoké školy a každoročního plánu realizace strategického záměru, strategického

40 Podrobná úprava v § 42 zákona o vysokých školách.

41 Teorie a nástroje vzdělávací politiky. *Teorie a nástroje vzdělávací politiky*. Praha: Karolinum, 2006, s. 154. ISBN 80-246-1260-7.

42 Viz § 146 až 150 občanského zákoníku.

záměru ministerstva, typu a finanční náročnosti akreditovaných studijních programů, počtu studentů a dosažených výsledků ve vzdělávací a tvůrčí činnosti a její náročnosti.⁴³

2.1.2.3 Státní vysoké školy

Státní vysoké školy se v České republice dělí na vojenské a policejní. Jedná se o vysoké školy univerzitního typu. Státní vysoké školy mají v českém systému terciárního vzdělávání specifické postavení, nemají právní subjektivitu a jsou organizačními složkami státu.

Vojenské vysoké školy jsou zřizovány s cílem vzdělávání odborníků pro ozbrojené síly, tudíž odborníky pro oblast bezpečnosti České republiky a občany k obraně státu.

Na vojenských vysokých školách mohou studovat i studenti, kteří nejsou vojáky v činné službě. Ke studiu jsou uchazeči přijímáni dle požadavků Ministerstva obrany. Většinu přijímaných studentů tvoří vojáci v činné službě. Pro splnění požadovaného počtu studentů jsou přijímáni i ti, kteří toto kritérium nesplňují. Jejich počet se každoročně mění v závislosti na výši požadavku Ministerstva obrany.

Policejní vysoké školy se zaměřují na přípravu odborníků pro bezpečnostní sbory, hlavně pro Policii České republiky. Stejně jako u vojenských vysokých škol mohou na policejních studovat ti, kteří nejsou příslušníky bezpečnostních sborů. Požadavky pro přijímání uchazečů ke studiu udává Ministerstvo vnitra.

V oblasti státních vysokých škol vykonává ministr obrany (v případě vojenských vysokých škol) nebo ministr vnitra (v případě policejních vysokých škol) vůči školám určité působnosti. Především předkládá prezidentu republiky návrh na jmenování, popřípadě odvolání rektora, rozhoduje o zřízení, sloučení, splynutí, rozdělení nebo zrušení fakulty na návrh rektora, stanoví plat rektorovi atd.⁴⁴

Také Ministerstvo obrany (v případě vojenských vysokých škol) či Ministerstvo vnitra (v případě policejních vysokých škol) vykonává vůči státním vysokým školám určité působnosti. Jedná se hlavně o registraci jejich vnitřních předpisů, rozdělování finančních prostředků, kontrolu zákonnosti a hospodárnosti

43 § 40 odst. 3 zákona č.111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

44 Přesně stanovené působnosti – § 95 odst. 7 zákona č.111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

při nakládání s finančními a hmotnými prostředky poskytnutými ze státního rozpočtu a při hospodaření s majetkem ve vlastnictví České republiky, určení výše poplatků spojených se studiem, poskytování metodické pomoci vysokým školám ve věcech přípravy statutů a dalších předpisů vysokých škol a fakult, vedení evidence studentů, statistického výkaznictví, knihovnictví, informačních systémů a zahraničních styků. atd.⁴⁵

V případě, že do činnosti státních vysokých škol zasahuje MŠMT, projednává tyto záměry a opatření s Ministerstvem obrany a Ministerstvem vnitra. Také v rozhodování o akreditaci si Akreditační úřad vyžádá stanovisko Ministerstva obrany či Ministerstva vnitra.

Státní vysoké školy mohou spolupracovat s veřejnými vysokými školami základě smlouvy, která musí být schválena MŠMT a ministerstvem obrany nebo ministerstvem vnitra. Jedná se o spolupráci při zajišťování magisterského nebo doktorského studijního programu. Podmínkou pro uzavření spolupráce je akreditace alespoň jednoho doktorského studijního programu v rámci státní vysoké školy.

Činnost státních vysokých škol velmi blízce souvisí s bezpečností a obranou státu a proto musí být zveřejňování výsledků vývoje, výzkumu a vědy v souladu s právními předpisy o ochraně státního a služebního tajemství. V České republice jsou pouze dvě státní vysoké školy a to Policejní akademie v Praze a Univerzita obrany v Brně.

Státní vysoké školy jsou financovány příslušnými ministerstvy. Vojenské vysoké školy jsou financovány ze státního rozpočtu a to z kapitoly Ministerstva obrany. Policie vysoké školy jsou financovány z kapitoly Ministerstva vnitra.⁴⁶

2.1.3 Studijní programy

Vysokoškolské vzdělávání se uskutečňuje v akreditovaných studijních programech. V rámci daného studijního programu je dle studijního plánu určena forma studia, která může být prezenční, distanční nebo kombinovaná.

Prezenční forma studia je založena na téměř každodenní účasti studentů na vyučování. Výuka probíhá nejčastěji formou přednášek, cvičení, seminářů, kurzů,

45 Přesně stanovené působnosti – § 95 odst. 8 zákona č.111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

46 Teorie a nástroje vzdělávací politiky. *Teorie a nástroje vzdělávací politiky*. Praha: Karolinum, 2006, s. 154. ISBN 80-246-1260-7.

praxí nebo laboratorních prací a dochází k přímému kontaktu studenta s vyučujícím.

Naopak distanční forma studia nevyžaduje účast studentů na výuce. Komunikace mezi studentem a vyučujícím probíhá především prostřednictvím internetu, například pomocí e-mailu, e-learningu atd. Student navštěvuje školu pouze za účelem konzultací a splnění zkoušek.

Kombinovaná, neboli dálková forma studia je určitou kombinací prezenční a distanční formy. V rámci této formy studia dochází nejen k samostudiu pomocí určených materiálů, ale i k přímému kontaktu studenta s vyučujícím.

Vysoké školy v České republice uskutečňují bakalářské, magisterské a doktorské studijní programy. Bakalářský studijní program má za cíl připravit studenty k výkonu povolání nebo ke studiu v magisterském studijním programu. Obvykle trvá 3 až 4 roky a je ukončen státní závěrečnou zkouškou, která zpravidla obsahuje obhajobu bakalářské práce. Absolvent bakalářského studia získává akademický titul „bakalář“, zkráceně Bc. V případě absolventů v oblasti umění se jedná o akademický titul „bakalář umění“, zkráceně BcA.

Magisterský studijní program se zaměřuje na získávání teoretických i praktických poznatků, na jejich aplikace a na rozvíjení schopností k tvůrčí činnosti. V oblasti umění je zaměřen na náročnou uměleckou přípravu a rozvíjení talentu. Magisterský studijní program navazuje na bakalářský studijní program, ale existují i nenavazující magisterské studijní programy.⁴⁷

V případě navazujícího magisterského programu trvá studium jeden až tři roky a u nenavazujícího čtyři až šest let.

Studium je ukončeno státní závěrečnou zkouškou, která zpravidla obsahuje obhajobu bakalářské práce. Studium všeobecného a zubního lékařství, veterinárního lékařství a veterinární hygieny se ukončuje státní rigorózní zkouškou. Absolventi magisterských programů získávají rozdílné akademické tituly v závislosti na oblasti jejich studia:

- „inženýr“ (Ing.) - oblast ekonomie, technických věd a technologií, zemědělství, lesnictví a vojenství
- „inženýr architekt“ (Ing. arch.) - oblast architektury
- „doktor medicíny“ (MUDr.) - oblast lékařství

⁴⁷ V případě, kdy to vyžaduje charakter daného programu

- „zubní lékař“ (MDDr.) - oblast zubního lékařství
- „doktor veterinární medicíny“ (MVDr.) - oblast veterinárního lékařství a hygieny
- „magistr umění“ (MgA.) - oblast umění
- „magistr“ (Mgr.) - ostatní oblasti⁴⁸

V případě, kdy absolvent získá titul „magistr“ může vykonat státní rigorózní zkoušku v oblasti, která je stejná jako oblast jeho magisterského studia. Součástí státní rigorózní zkoušky je i obhajoba rigorózní práce. Po vykonání státní rigorózní zkoušky získávají absolventi titul:

- „doktor práv“ (JUDr.) - oblast práva
- „doktor filozofie“ (PhDr.) - oblast humanitních, pedagogických a společenských věd
- „doktor přírodních věd“ (RNDr.) - oblast přírodních věd
- „doktor farmacie“ (PharmDr.) - oblast farmacie
- „doktor teologie“ („ThDr.) - oblast teologie
- „licenciát teologie“ (ThLic.) - oblast katolické teologie⁴⁹

Zaměřením doktorského studijního programu je vědecké bádání a samostatná tvůrčí činnost v oblasti výzkumu nebo vývoje nebo na samostatná teoretická a tvůrčí činnost v oblasti umění. Studium je vedeno školitelem a probíhá dle individuálního studijního plánu. Je ukončeno státní doktorskou zkouškou a veřejnou obhajobou disertační práce po třech až čtyřech letech studia. Absolvent doktorského studijního programu získává titul „doktor“, zkráceně Ph.D.

Vysoká škola může také poskytovat placené či neplacené programy celoživotního vzdělávání a mezinárodně uznávané kursy. Účastníci těchto programů a kursů nejsou studenty dle zákona o vysokých školách.

Programy celoživotního vzdělávání jsou orientované zájmově či na výkon povolání. Po absolvování získává účastník osvědčení o absolvování studia. V případě, kdy se absolvent programu celoživotního vzdělávání stane studentem

48 § 46 odst. 4 zákona č.111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

49 § 46 odst. 5 zákona č.111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

téhož akreditovaného studijního programu, mohou mu být uznány kredity, které získal v rámci absolvovaného programu.⁵⁰

Mezinárodně uznávané kursy jsou uskutečňovány s cílem zvyšování odbornosti studentů a absolventů vysokých škol. Účastníci kursu získávají osvědčení o absolvování, úspěšným absolventům může být udělen veřejnou vysokou školou mezinárodně uznávaný titul.

2.1.4 Průběh studia na vysoké škole

Prvním krokem ke studiu na vysoké škole je přijímací řízení, které začíná doručením přihlášky ke studiu na vysoké škole.

Přijetí ke studiu v rámci bakalářských a magisterských studijních programů je podmíněno ukončeným středním vzděláním s maturitní zkouškou. V případě navazujícího magisterského studia je podmínkou řádné ukončení studia v jednom ze studijních programů. Ke studiu v doktorském studijním programu mohou být přijati uchazeči, kteří získali akademický titul v magisterském studijním programu. Vysoká škola či fakulta je oprávněna ke stanovení dalších podmínek pro přijetí ke studiu, jako jsou určité znalosti, schopnosti, nadání, prospěch ze střední školy, vyšší odborné školy nebo vysoké školy, příbuznost studijních programů⁵¹ nebo zdravotní způsobilost. Splnění těchto podmínek je ověřováno zpravidla přijímací zkouškou.

O přijetí ke studiu rozhoduje děkan fakulty, v případě studijních programů uskutečňovaných fakultou nebo rektor vysoké školy, v případě studijních programů, které uskutečňuje vysoká škola. O přijetí ke studiu na soukromé vysoké škole rozhoduje orgán, který je určen vnitřním předpisem. Proti rozhodnutí o nepřijetí lze podat odvolání, které posuzuje rektor vysoké školy.

Status studenta vzniká uchazeči dnem zápisu do studia. Studium probíhá během akademického roku, který trvá 12 měsíců a je členěno na semestry, ročníky nebo bloky. Student má možnost přerušit studium za podmínek a na dobu, která je stanovena studijním a zkušebním řádem. Při přerušení studia z důvodu rodičovství se doba přerušení nezapočítává do celkové doby přerušení studia ani do maximální možné doby studia. V případě přerušení studia není daná osoba studentem. Po uplynutí doby přerušení studia vzniká právo na opětovný zápis do studia.

⁵⁰ Do výše 60 % kreditů potřebných k řádnému ukončení studia.

⁵¹ u navazujících magisterských studijních programů.

K řádnému ukončení studia dochází absolvováním v daném studijním programu. Studium je ukončeno dnem, kdy došlo k vykonání státní závěrečné zkoušky. Studium může být ukončeno i zanecháním studia, nesplněním požadavků vyplývajících ze studijního programu podle studijního a zkušebního řádu, odnětím akreditace studijního programu, zánikem akreditace studijního programu, ukončením uskutečňování studijního programu, zánikem oprávnění uskutečňovat studijní program nebo vyloučením ze studia.⁵²

2.2 Vyšší odborné školy

Vzdělávání na vyšších odborných školách spadá pod terciární nevyšokoškolské vzdělávání a pod stupeň ISCED 6.

Dle školského zákona „*Vyšší odborné vzdělávání rozvíjí a prohlubuje znalosti a dovednosti studenta získané ve středním vzdělávání a poskytuje všeobecné a odborné vzdělávání a praktickou přípravu pro výkon náročných povolání*“.⁵³

Na rozdíl od vysokých škol je studium na vyšších odborných školách zaměřeno více na praxi. Právě dlouhodobá praxe tvoří velkou součást studia. Studium na vyšší odborné škole trvá obvykle tři roky, včetně odborné praxe. V případě zdravotnických oborů může být délka studia až tři a půl roku. Po úspěšném ukončení vyššího odborného vzdělávání dosahuje absolvent stupně vyššího odborného vzdělání.⁵⁴

2.2.1 Právní úprava vyššího odborného školství

Právní úprava oblasti vyššího odborného školství není velmi rozsáhlá. Vyšší odborné školy jsou nejrozsáhleji upraveny v zákoně č. 561/2004 sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), konkrétně v části šesté s názvem „Vyšší odborné vzdělávání“. Školský zákon upravuje především cíle vyššího odborného vzdělávání, přijímání ke vzdělávání, organizaci a průběh vzdělávání, ukončování vzdělávání a akreditace vzdělávacích programů.

Jako další upravuje vyšší odborné vzdělávání nařízení vlády o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, vyhláška

52 § 56 odst. 1 zákona č.111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

53 § 92 odst. 1 zákona č.561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

54 § 92 odst. 2 zákona č.561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

č. 10/2005 Sb., o vyšším odborném vzdělávání a vyhláška č. 470/2006 Sb., kterou se mění vyhláška č. 10/2005 Sb., o vyšším odborném vzdělávání.⁵⁵

2.2.2 Vzdělávací programy

Vzdělávání na vyšších odborných školách se uskutečňuje v rámci akreditovaných vzdělávacích programů a je nabízeno v denní, distanční nebo kombinované formě studia.

Dle školského zákona musí být vzdělávací program vyšší odborné školy akreditovaný MŠMT. Pro programy se zaměřením na zdravotnictví je nutný předchozí souhlas Ministerstva zdravotnictví, pro programy se zaměřením na bezpečnostní služby je nutný souhlas Ministerstva vnitra a u programů se zaměřením na přípravu k výkonu regulovaného povolání souhlas příslušného uznávacího orgánu.

Vyšší odborná škola může přijímat uchazeče, uskutečňovat výuku, zkoušky a udělovat označení absolventa vyšší odborné školy pouze ve vzdělávacích programech, které jsou akreditované.

Žádost o akreditaci podává vyšší odborná škola Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy, které si vyžádá stanovisko Akreditační komise pro vyšší odborné vzdělávání. Ta posoudí obsahovou a odbornou stránku vzdělávacího programu a MŠMT následně rozhodne o udělení akreditace vzdělávacího programu. Akreditace se uděluje maximálně na dobu dvojnásobku délky vzdělávání v denní formě studia a může být opakovaně prodloužena.⁵⁶

Akreditační komise pro vyšší odborné vzdělávání má dvacet jedna členů které jmenuje ministr školství, mládeže a tělovýchovy. Členy Akreditační komise jsou odborníci z vysokých škol, vyšších odborných škol a z praxe. Hlavní činností Akreditační komise je vydávání stanovisek v řízení o akreditaci a posuzování záležitostí v oblasti vyššího odborného vzdělávání předložené ministrem školství, mládeže a tělovýchovy. Tyto činnosti materiálně, organizačně i finančně zabezpečuje MŠMT, které také vydává statut Akreditační komise ve kterém je stanovena její vnitřní organizace a způsob jednání.⁵⁷

55 Dokumenty. *MŠMT: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. MŠMT, c2013-2017 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vyssi-odborne-vzdelavani/dokumenty-4>

56 § 104 až § 106 zákona č.561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

57 § 107 zákona č.561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

2.2.3 Financování vyšších odborných škol

Všechny vyšší odborné školy jsou na základě školského zákona zařazeny do regionálního školství, které je financováno prostřednictvím krajských orgánů. Ministerstvo poskytuje krajům dotace ze státního rozpočtu na financování činnosti škol a školských zařízení. Následně krajský úřad rozepisuje a poskytuje finanční prostředky právnickým osobám vykonávajícím činnost škol a školských zařízení, mezi které spadají i vyšší odborné školy. Tyto finanční prostředky využívají vyšší odborné školy převážně na platy a mzdy, na výdaje spojené s výukou studentů, výdaje na učební pomůcky nebo na činnosti, které přímo souvisejí s rozvojem škol a kvalitou vzdělávání.⁵⁸ Mezi další příjmy vyšších odborných škol lze zařadit příjmy z poplatků za vzdělávání. Na rozdíl o vysokých škol se školné platí i na veřejných vyšších odborných školách. Výše úplaty za vzdělávání je stanovena Vyhláškou č. 10/2005 Sb., o vyšším odborném vzdělávání v závislosti na oboru vzdělávacího programu:

- umění a užité umění - 5 000,- Kč
- zemědělství, lesnictví, veterinářství, veterinární prevence, gastronomie, hotelnictví a turismus - 4 000,- Kč
- publicistika, knihovnictví a informatika - 2 500,- Kč
- právo, právní a veřejnosprávní činnost - 2 500,- Kč
- ostatní obory - 3 000,- Kč⁵⁹

2.2.4 Průběh studia na vyšší odborné škole

Podmínkou pro přijetí ke vzdělávání na vyšší odborné škole je ukončené střední vzdělání s maturitní zkouškou a splnění kritérií pro přijetí.

V rámci přijímacího řízení jsou uchazeči hodnoceni dle získaných znalostí, vysvědčení ze střední školy, schopností, vědomostí a zájmů uchazeče a také podle výsledků přijímací zkoušky v případě rozhodnutí ředitele školy o jejím konání. O přijetí ke vzdělávání rozhoduje ředitel vyšší odborné školy.

Studentem vyšší odborné školy se stává uchazeč v den zápisu ke vzdělávání.

Školní rok se člení na dvě období, zimní a letní. Vyučování trvá 40 týdnů, z nichž 32 týdnů obsahuje výuku a 6 týdnů je vyčleněno pro samostatné studium

⁵⁸ § 160 odst. 1 písm. d) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

⁵⁹ § 14 odst. 1 vyhlášky č. 10/2005 Sb., o vyšším odborném vzdělávání

a získání hodnocení. Dva týdny tvoří časovou rezervu.⁶⁰ Vzdělávání se skládá z teoretické přípravy a z praktické přípravy, která má formu praktického vyučování ve škole nebo odborné praxe.

Student může přerušit vzdělávání maximálně na dobu dvou let a po dobu přerušení není studentem dané vyšší odborné školy. Po ukončení přerušení vzdělávání má student možnost pokračovat v ročníku, ve kterém bylo vzdělávání přerušeno, nebo ve vyšším ročníku, pokud prokáže znalosti a praktické dovednosti a to, jak je získal. V případě těhotenství a mateřství studentky musí ředitel přerušit její vzdělávání v případě, kdy je praktická příprava uskutečňovaná na pracovištích nebo ve formách zakázaných těhotným ženám nebo v případě, kdy vyučování ohrožuje těhotenství.⁶¹

K řádnému ukončení studia dochází v případě úspěšného vykonání absolutoria, které obsahuje zkoušky z odborných předmětů, zkoušky z cizího jazyka a obhajobu absolventské práce. Studentovi je po úspěšném vykonání absolutoria uděleno vysvědčení o absolutoriu a diplom absolventa vyšší odborné školy. Absolvent je označován jako „diplomovaný specialista“ (zkráceně "DiS.").⁶²

Studium může být též ukončeno písemným sdělením studenta o zanechání vzdělávání nebo v situaci, kdy student neomluví svou neúčast na výuce a do tří týdnů nezareaguje na výzvu o doložení důvodů nepřítomnosti nebo nenastoupí zpět k výuce.⁶³

60 § 3 odst. 1 vyhlášky č. 10/2005 Sb., o vyšším odborném vzdělávání

61 § 97 odst. 6 až odst. 7 zákona č.561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

62 § 101 a § 102 odst. 1 zákona č.561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

63 § 98 odst. 1 a odst. 2 zákona č.561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

3 Analýza stavu terciárního vzdělávání v České republice

Tato kapitola je zaměřena na analýzu stavu terciárního vzdělávání v rozmezí let 2005/06 až 2015/16. Sleduje číselné ukazatele, které charakterizují vývoj vzdělávání na vysokých školách a na vyšších odborných školách.

3.1 Počet vysokých škol a vyšších odborných škol

Z tabulky č. 1 je patrné, že počet vysokých škol v letech 2005 až 2016 se nijak rapidně nemění. Státní vysoké školy jsou v průběhu sledovaného období dvě, u veřejných vysokých škol se v akademickém roce 2007/08 zvedl počet z 25 škol na 26 a tento počet se nemění. Největšími změnami prošly soukromé vysoké školy, jejichž počet se měnil. Za sledované období bylo nejvíce 45 soukromých vysokých škol, nejméně 38 v roce 2006/07.

	Veřejné VŠ	Soukromé VŠ	Státní VŠ
2005/06	25	39	2
2006/07	25	38	2
2007/08	26	42	2
2008/09	26	45	2
2009/10	26	45	2
2010/11	26	44	2
2011/12	26	45	2
2012/13	26	44	2
2013/14	26	43	2
2014/15	26	43	2
2015/16	26	41	2

Tabulka č. 1: Počet veřejných, soukromých a státních vysokých škol v České republice (2005/06-2015/16)

(zdroj: vlastní z dat MŠMT – Vývojová ročenka školství 2005/2006-2015/2016)

Tabulka č. 2 obsahuje informace o počtu vyšších odborných škol. Ve sledovaném období počet vyšších odborných škol vzrůstal do školního roku 2010/11. Od následujícího školního roku klesl počet studentů⁶⁴ a s ním i počet vyšších odborných škol.

⁶⁴ Viz tabulka č. 4

	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11
VOŠ	176	174	177	184	184	182
	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	
VOŠ	180	178	174	174	171	

Tabulka č. 2: Počet vyšších odborných škol (2005/06-2015/16)

(zdroj: vlastní z dat MŠMT – Vývojová ročenka školství 2005/2006-2015/2016)

3.2 Počet studentů

	Bakalářský SP ⁶⁵	Magisterský SP	Navazující magisterský SP	Doktorský SP	Celkem
2005/06	153 951	93 444	23 997	22 310	289 464
2006/07	181 828	79 467	35 936	23 300	316 176
2007/08	207 803	65 177	51 461	23 963	343 938
2008/09	228 900	53 359	66 252	24 501	368 051
2009/10	243 369	46 074	79 248	25 484	388 992
2010/11	248 031	40 736	86 203	25 911	395 979
2011/12	243 994	37 486	89 640	25 648	392 100
2012/13	235 476	34 497	90 304	24 795	381 021
2013/14	224 672	33 193	88 935	24 719	367 898
2014/15	207 489	32 567	86 103	24 211	347 096
2015/16	192 710	31 793	81 385	23 887	326 909

Tabulka č. 3 : Počet studentů vysokých škol dle studijních programů (2005/06-2015/16)

(zdroj: vlastní z dat MŠMT – Vývojová ročenka školství 2005/2006-2015/2016)

Tabulka č. 3 obsahuje počet studentů vysokých škol ve sledovaném období. Největší proměny vykazují počty studentů magisterských studijních programů a navazujících magisterských studijních programů. Klasické pětileté magisterské programy navštěvovalo v průběhu sledovaného období stále méně studentů, naopak navazující magisterské programy se od akademického roku 2005/06 těšily velkému zájmu a počet studentů až do roku 2012/13 rapidně rostl.

U bakalářských a magisterských studijních programů můžeme pozorovat nárůst počtu studentů a to až do roku 2010/11. Od následujícího školního roku došlo k postupnému poklesu počtu studentů, což trvá až do současnosti.

⁶⁵ SP – studijní program

Studium na vyšších odborných školách do roku 2012/2013 vykazovalo nárůst počtu studentů. V následujících letech ale došlo k poklesu zájmu o studium na vyšších odborných školách a z toho důvodu i k poklesu počtu studentů, což je znázorněno v tabulce č. 4.

	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11
Počet studentů	28 792	27 650	28 774	28 027	28 749	29 800
	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	
Počet studentů	29 335	28 980	28 332	26 964	24 786	

Tabulka č. 4: Počet studentů vyšších odborných škol (2005/06-2015/16)

(zdroj: vlastní z dat MŠMT – Vývojová ročenka školství 2005/2006-2015/2016)

3.3 Počet zahraničních studentů

Z tabulky č. 5 je patrné, že zájem cizinců o studium na českých vysokých školách roste. Ve sledovaném období stoupl počet cizinců studujících na českých vysokých školách téměř o 50 %. Kvalita vzdělávání není jediným faktorem, který má vliv na tento nárůst. Nejen studium, ale i živobytí je pro zahraniční studenty v České republice finančně dostupné.

	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11
Zahra- niční studenti	20 884	23 870	27 047	30 133	34 443	37 510
	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	
Zahra- niční studenti	38 726	39 453	40 381	41 007	42 220	

Tabulka č. 5: počet zahraničních studentů na vysokých školách v České republice (2005/06-2015/16)

(zdroj: vlastní z dat MŠMT – Vývojová ročenka školství 2005/2006-2015/2016)

3.4 Počet absolventů

V návaznosti na zvyšování počtu studentů rostl i počet absolventů vysokých škol s výjimkou počtu absolventů pětiletých magisterských programů. Tento nárůst trval až do roku 2012/13. V následujícím roce došlo k reakci na snižování počtu studentů v minulých letech a celkový počet absolventů začal postupně klesat.

	Bakalářský SP	Magisterský SP	Navazující magisterský SP	Doktorský SP	Celkem
2005/06	18 262	19 043	5 156	1 950	49 342
2006/07	25 077	19 381	7 110	2 059	53 496
2007/08	32 974	17 892	10 765	2 267	63 793
2008/09	39 108	15 761	16 091	2 379	73 240
2009/10	45 299	11 712	22 475	2 375	81 747
2010/11	49 219	9 671	27 078	2 222	88 066
2011/12	51 906	8 112	30 654	2 439	92 974
2012/13	52 390	7 166	31 857	2 663	93 942
2013/14	50 952	5 743	32 725	2 405	91 679
2014/15	48 262	5 371	32 180	2 467	88 183
2015/16	43 551	4 998	31 141	2 405	82 004

Tabulka č. 6: Počet absolventů vysokých škol v daném školním roce dle studijních programů (2005/06-2015/16)

(zdroj: vlastní z dat MŠMT – Vývojová ročenka školství 2005/2006-2015/2016)

Počet absolventů bakalářských studijních programů dosáhl svého maxima v roce 2012/13, kdy dosáhl téměř trojnásobku počtu na počátku sledovaného období.

U pětiletých magisterských studijních programů docházelo ke snižování zájmu o studium, počtu studentů a současně s tím i ke snižování počtu absolventů těchto programů. Naopak navazující magisterské programy dosáhly ve školním roce 2013/14 více než šestinásobku počtu absolventů z roku 2005/06. Počet absolventů doktorských studijních programů je ve sledovaném období stabilní a nijak výrazně se nemění.

Z následující tabulky je patrné, že nejvyšší počet absolventů vyšších odborných škol byl zaznamenán ve školním roce 2005/06. V následujících letech byl tento počet téměř stabilní až do roku 2015/16, kdy došlo v návaznosti na pokles počtu studentů na vyšších odborných školách k mírnému poklesu počtu absolventů.

	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11
Počet absolventů	7 521	6 233	6 696	6 185	6 352	6 410
	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	
Počet absolventů	6 607	6 437	6 052	6 035	5 685	

Tabulka č. 7: Počet absolventů vyšších odborných škol v daném školním roce (2005/06-2015/16)

(zdroj: vlastní z dat MŠMT – Vývojová ročenka školství 2005/2006-2015/2016)

4 Terciární vzdělávání ve světě

4.1 USA

Po ukončení středoškolského vzdělání mají studenti v USA možnost dalšího vzdělávání na vysokých školách. Vzdělávání na vysokých školách v USA se dělí na dva stupně, undergraduate studies a graduate studies.

V případě undergraduate studies je možné získat titul associate degree nebo bachelor's degree. Associate degree je srovnatelný s titulem diplomovaný specialista, který je udělován v České republice na vyšších odborných školách. Podmínkou pro získání associate degree je úspěšné absolvování dvouletého denního studia na tzv. community colleges. Po získání associate degree je možnost pokračovat ve studiu na college a získat bachelor's degree.

Bachelor's degree je srovnatelný s bakalářským titulem v České republice. Je udělován na základě čtyřletého denního studia na college. Na rozdíl od českých vysokých škol, nejsou college ve stupni bakalářského studia rozděleny podle oborů, ale vyučují se na nich základy všech věd. Až v průběhu studia si studenti vybírají svojí specializaci a po úspěšném složení závěrečné zkoušky získávají bachelor's degree.⁶⁶

Ke studiu v rámci undergraduate studies jsou studenti přijímáni na základě SAT testů (Scholastic Aptitude Test), které skládají v 11. nebo 12. ročníku na střední škole. Test SAT je rozdělen do dvou částí. První částí je SAT Reasoning Test, který se skládá z psaní, kritického čtení a matematiky a druhou částí je SAT Subject test, který zkoumá znalost jednoho z 21 nabízených oborů. Tyto testy jsou vyžadovány většinou vysokých škol v USA jako část přijímacího řízení.⁶⁷

V druhém stupni studia, graduate studies, mohou pokračovat ti studenti, kteří získali bachelor's degree. V případě graduate studies si studenti již od začátku volí konkrétní obor. V tomto stupni studia je možné po dvouletém denním studiu získat master's degree nebo doctorate, vědecký doktorský titul (PhD), po pěti až sedmi letech studia.

66 Vzdělávací systém v USA. *Generální konzulát České republiky v Chicagu* [online]. [cit. 2017-03-28]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/chicago/cz/kultura_co_nas_ceka/skolstvi/vzdelavaci_system_v_usa/index.html

67 SAT. *Fulbright* [online]. Fulbright Commission Czech Republic [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <https://www.fulbright.cz/sat>

V USA najdeme dva typy vysokých škol, vysoké školy veřejné, často nazývané státní (public university) a vysoké školy soukromé (private university).

Největším rozdílem mezi soukromými a veřejnými vysokými školami je v jejich financování.

Každý stát USA má svou vlastní veřejnou vysokou školu. Vysoké školy veřejné jsou financovány vládou státu, pod který daná vysoká škola spadá. Příkladem může být například University of California, Los Angeles (UCLA), veřejná vysoká škola, která je financovaná právě státem California.

Soukromé vysoké školy nejsou řízeny ani financovány státem. Jejich příjmy jsou tvořeny převážně příspěvky a dary od soukromých dárců a školným. Stejně jako u veřejných vysokých škol jsou soukromé školy v každém státě Unie.

Dalším rozdílem je počet studentů a oblast nabízených specializací. Veřejné vysoké školy jsou výrazně větší a mají větší počet studentů, například Ohio State University, která má více než 42 000 studentů. Také oblast nabízených specializací je mnohem širší než u soukromých vysokých škol, které se většinou zaměřují na užší oblast specializací, například American Academy of Dramatic Arts, která se specializuje na dramatická umění.⁶⁸

V USA je zpoplatněno studium na obou typech vysokých škol. Výše školného se ve většině případů odvíjí právě od toho, zda se jedná o vysokou školu soukromou či veřejnou.

V případě veřejných vysokých škol se školné pohybuje mezi 8 000 UDS až 16 000 USD.⁶⁹ Například již zmíněná Ohio State University má výši školného stanovenou na 10 037 USD za rok.⁷⁰

Školné na soukromých vysokých školách je nejčastěji 16 000 USD až 30 000 USD, ale může být i vyšší.⁷¹ Příkladem může být školné na American Academy of Dramatic Arts, které činí 33 420 USD za rok.⁷²

68 Public University vs. Private College. *Peterson's: a Nelnet Company* [online]. Peterson's Staff, 2017 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <https://www.petersons.com/college-search/public-university-vs-private.aspx#/sweeps-modal>

69 USA. *Atlas školství: kam na školu* [online]. P.F. art, spol., c2012-2017 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.atlasskolstvi.cz/a1104-usa>

70 Basic costs. *The Ohio State University: Undergraduate Admissions* [online]. Ohio: The Ohio State University, 2017 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://undergrad.osu.edu/cost-and-aid/basic-costs>

71 USA. *Atlas školství: kam na školu* [online]. P.F. art, spol., c2012-2017 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.atlasskolstvi.cz/a1104-usa>

72 New York tuitions and expenses: Tuition & Expenses 2017-2018. *The American Academy of Dramatic Arts* [online]. American Academy of Dramatic Arts, 2017 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <https://www.aada.edu/admissions/tuition-costs-new-york>

Studenti nejčastěji pro financování svých studií využívají studentských půjček, které jsou splatné až po ukončení studia. Jako další možnost financování se nabízí získání stipendií nebo grandů, které poskytují nevládní organizace, nebo federální vláda. Tyto možnosti financování studia využívá více než polovina studentů vysokých škol v USA.

Univerzity v USA jsou považovány za velmi prestižní, o čemž svědčí i jejich umístění v žebříčku nejlepších světových univerzit ARWU (Academic Ranking of World Universities). Mezi nejlepších deset univerzit v roce 2016 bylo zařazeno 8 univerzit USA a to Harvard, Stanford, Berkeley, Massachusetts Institute of Technology (MIT), Princeton, California Institute of Technology, Columbia University a University of Chicago.⁷³

4.2 Čína

Terciární vzdělávání v Číně se v posledních letech výrazně rozrůstá, a to nejen v počtu vysokých škol, ale i v rozmanitosti vyučovaných oborů a v počtu přijímaných studentů. V současnosti v terciárním stupni studuje více než 20 milionů studentů a to na více než 3000 vysokých školách.⁷⁴

Čínské vysoké školství zahrnuje bakalářské studijní programy, postgraduální magisterské studijní programy a doktorské studijní programy.

Bakalářské studijní programy trvají zpravidla čtyři roky. Ke studiu jsou uchazeči přijímáni na základě Národní vysokoškolské přijímací zkoušky. Zkouška obsahuje několik okruhů, čínštinu, matematiku, cizí jazyk a odbornou část, která je označována jako X a je volitelná. Obsah odborné části X se odvíjí od oboru, který chce uchazeč studovat na vysoké škole. U oborů s humanitním zaměřením se jedná o komplexní zkoušku z humanitních věd, v případě technického zaměření o komplexní zkoušku z technických předmětů, nebo pouze o jeden předmět, jako je fyzika, chemie, nebo historie. Při přijímacím řízení se zohledňují nejen výsledky přijímacích zkoušek, ale i výsledky gaokao (obdobu naší maturity) a celkový studijní prospěch.⁷⁵

73 Academic Ranking of World Universities 2016. *Academic Ranking of World Universities* [online]. ShanghaiRanking Consultancy, 2016 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.shanghairanking.com/ARWU2016.html>

74 Vysoké školství. *CRI online: Čínská encyklopedie* [online]. Beijing: China Radio International. CRI [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://czech.cri.cn/chinaabc/chapter8/chapter80205.htm>

75 Přijímací zkouška na vysokou školu. *CRI online: Čínská encyklopedie* [online]. Beijing: China Radio International. CRI [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://czech.cri.cn/chinaabc/chapter8/chapter80302.htm>

Magisterský studijní program lze studovat na vysoké škole nebo ve výzkumném institutu a trvá dva až tři roky. V magisterském studijním programu lze studovat velké množství oborů, jako je medicína, ekonomie, strojírenství, právo, pedagogika, přírodní vědy, ale i speciální obory jako jsou vojenské vědy nebo bojová umění. Ke studiu jsou uchazeči přijímáni na základě zkoušky, která má dvě části. První částí je písemná zkouška z odborných předmětů, která je z části tvořena ministersvem školství. Druhou částí přijímací zkoušky je ústní pohovor, ke kterému se přistupuje v případě úspěšného složení písemné zkoušky.

Doktorský studijní program trvá tři roky a lze ho studovat na vysoké škole nebo ve výzkumném institutu. Přijímání ke studiu je na základě přijímací zkoušky, kterou vytváří vysoká škola nebo výzkumný institut sám. V případě uchazeče, který má magisterský titul v oboru, na který se hlásí, jde o písemnou zkoušku a ústní pohovor z cizího jazyka a dvou až tří odborných předmětů. Pokud má uchazeč magisterský titul z jiného oboru, jedná se o písemnou a ústní zkoušku z pěti až šesti předmětů.⁷⁶

V Číně se nachází více než 3000 vysokých škol. Největší část tvoří vysoké školy veřejné, kterých je více než 1300 a jsou mezi uchazeči nejoblíbenější. Mezi nejznámější veřejné vysoké školy v Číně se řadí Pekingská univerzita nebo Vysoká technická škola Qing-hua.

Soukromých vysokých škol je přibližně 1200 a dříve na nich studovali převážně studenti, kteří nebyli přijati na veřejné vysoké školy. V posledních letech ale obliba soukromých škol stoupá, a to hlavně díky rozšíření nabízených oborů.

Poslední a nejmenší skupinou jsou rozhlasové, televizní nebo speciálních mimopracovní školy. Nejznámější školou tohoto typu je Ústřední čínská rozhlasová a televizní univerzita.⁷⁷

Studium na vysokých školách soukromých i veřejných je zpoplatněno. Školné se dle jednotlivých škol a oborů liší, ale průměrný poplatek činí 20 tisíc jüanů za rok studia. Jedinou výjimkou jsou pedagogické univerzity, na kterých se od roku 2007 školné neplatí.⁷⁸

76 Přijímací zkoušky na studium na titul magistra a na doktorátské studium. *CRI online: Čínská encyklopedie* [online]. Beijing: China Radio International.CRI [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://czech.cri.cn/chinaabc/chapter8/chapter80303.htm>

77 Přehled čínských vysokých škol. *CRI online: Čínská encyklopedie* [online]. Beijing: China Radio International.CRI [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://czech.cri.cn/chinaabc/chapter8/chapter80401.htm>

78 Studium na čínské vysoké škole. *CRI online: Čínská encyklopedie* [online]. Beijing: China Radio International.CRI [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://czech.cri.cn/chinaabc/chapter8/chapter80503.htm>

V žebříčku nejlepších světových univerzit ARWU (Academic Ranking of World Universities) se v roce 2016 mezi prvními 100 umístily pouze dvě čínské univerzity, a to Tsinghua University na 58. místě a Peking University na 71. místě.⁷⁹

4.3 Austrálie

Australský systém terciárního vzdělávání je rozdělen na dva typy. Prvním typem je vzdělávání na univerzitách a druhým typem je vzdělávání na takzvaných Vocational Education and Training Institutions (VET), které jsou podobné vyšším odborným školám v České republice.

Ve vyšším vzdělávání je možné získat několik úrovní kvalifikace. Prvních šest úrovní je možné získat na Vocational Education and Training Institutions. Tyto vyšší odborné školy nemají možnost udělování diplomu na konci studia. Zajišťují praktickou přípravu na zaměstnání, ale po jejich ukončení je možné pokračovat ve studiu na univerzitě. Nejrozšířenějším typem vyšších odborných škol jsou takzvané TAFE (Technical and Further Education), na kterých je možné studium převážně technických oborů. Druhým typem vyšších odborných škol jsou Colleges, které jsou soukromé.⁸⁰

Nejnižší kvalifikací, kterou je možné získat po ukončení studia na Vocational Education and Training Institutions je Certificate 1, který je možné získat po 4 až 6 měsících studia. Dalšími stupni jsou Certificate 2 a 3, jejichž získání je podmíněné úspěšným ukončením ročního studia a Certificate 4, který je udělován po absolvování 12 až 18 měsíců studia. Nejvyššími možnými stupni kvalifikace, které je možné získat v rámci studia na Vocational Education and Training Institutions je diplom (Diploma) po ukončení 18 až 24 měsíců studia a pokročilý diplom (Advanced diploma), jehož získání je podmíněno úspěšným ukončením 24 až 36 měsíců studia.⁸¹ V případě získání diplomu nebo pokročilého diplomu je studentům umožněno pokračovat ve studiu na univerzitě, kde mají

79 Academic Ranking of World Universities 2016. *Academic Ranking of World Universities* [online]. ShanghaiRanking Consultancy, 2016 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.shanghai-ranking.com/ARWU2016.html>

80 Australian Colleges. *Australian Universities: Australian Education Network* [online]. Australian Education Network, c1998-2017 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.australianuniversities.com.au/colleges/>

81 Vocational education qualifications. *Future Unlimited: studyinaustralia.gov.au* [online]. Commonwealth of Australia, 2016 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.studyinaustralia.gov.au/global/australian-education/vocational-education/vocational-education-qualifications>

možnost uznání kreditů získaných v rámci studia na vyšší odborné škole.⁸²

V Austrálii se nachází 43 univerzit, přičemž pod každý spolkový stát a federální teritorium spadá nejméně 1 z nich. Největší počet univerzit je státních, kterých je v Austrálii 40, další jsou dvě univerzity mezinárodní a jedna univerzita soukromá.⁸³

Studium na vysoké škole, stejně jako studium na vyšší odborné škole nabízí několik stupňů kvalifikace. První úroveň je associate degree, který je možné získat po úspěšném ukončení dvouletého studijního programu na vysoké škole.

Další stupeň zahrnuje bakalářská studia, při kterých je možné získat Bachelor degree, který je obdobou bakalářského titulu v České republice, po tříletém studijním programu a Honours bachelor degree, jehož získání je podmíněno bakalářským titulem a absolvování navazujícího bakalářského ročního studia. Studentům je po ukončení bakalářského programu také umožněno získat v navazujícím programu Graduate Certificate, kdy studium trvá 6 měsíců nebo Graduate Diploma po ukončení ročního studia.

Po ukončení bakalářského vzdělání je možné pokračovat v magisterském studijním programu, který je rozdělen na dva typy a po jeho úspěšném ukončení získávají studenti Master degree, obdobu českého magisterského titulu. Prvním typem jsou magisterská studia trvající dva roky v případě předchozího získání bachelor degree, nebo jeden rok v případě získání honours bachelor degree. Druhým typem je prodloužený magisterský program, který trvá čtyři roky v případě předchozího získání bachelor degree, nebo tři roky v případě získání honours bachelor degree. V rámci magisterských studií si mohou studenti zvolit absolvování na základě nezávislého výzkumu, celoroční práce a nebo kombinace obou způsobů studia.

Nejvyšším možným stupněm kvalifikace je získání Doctoral degree. Studium v doktorském studijním programu trvá obvykle tři roky a jeho náplní je především výzkumný program v rámci studovaného oboru. Získání doctoral degree je podmíněno splněním tří požadavků, jimiž jsou prokazatelný přehled literatury, znalost studovaného oboru, vlastní výzkumný projekt a odborná práce

82 Australian Colleges. *Australian Universities: Australian Education Network* [online]. Australian Education Network, c1998-2017 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.australianuniversities.com.au/colleges/>

83 Universities and Higher Education. *Future Unlimited: studyinaustralia.gov.au* [online]. Commonwealth of Australia, 2016 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.studyinaustralia.gov.au/global/australian-education/universities-and-higher-education>

zpracovaná na základě výzkumného projektu.⁸⁴

Studium na univerzitách i vyšších odborných školách v Austrálii je placené. Poplatek za studium se odvíjí od typu instituce, prestiže školy a stupně kvalifikace, kterou je možné získat :

- VET - 4000 AUD do 22 000 AUD za rok
- bakalářské studijní programy - 15 000 AUD až 33 000 AUD za rok
- magisterské studijní programy - 20 000 AUD až 37 000 AUD
- doktorské studijní programy - 14 000 AUD až 37 000 AUD za rok⁸⁵

Poplatek za studium se odvíjí od typu instituce, prestiže školy a stupně kvalifikace, kterou je možné získat.

Studenti pro financování svých studií často využívají studentských půjček, které spadají pod systém takzvaného odloženého školného. Studentské půjčky jsou splatné až ve chvíli, kdy průměrná roční mzda absolventa dosáhne platového minima 38 148 AUD.⁸⁶

Australské univerzity jsou považovány za velmi prestižní. Dle žebříčku ARWU 2016 (Academic Ranking of World Universities) se mezi nejlepšími 100 univerzitami světa umístilo 6 australských univerzit a to The University of Melbourne, The University of Queensland, The Australian National University, Monash University, University of Sydney a The University of Western Australia.⁸⁷

4.4 Rusko

Sektor terciární vzdělávání v Rusku je rozdělen do dvou typů, univerzitní vzdělávání a neuniverzitní vzdělávání.

Neuniverzitní vzdělávání je poskytováno na období českých vyšších odborných škol Technikum (Uchilishche) nebo College.

Ke vzdělávání na vyšších odborných školách mohou studenti nastoupit buď po

84 Higher education qualifications. *Future Unlimited: studyinaustralia.gov.au* [online]. Commonwealth of Australia, 2016 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.studyinaustralia.gov.au/global/australian-education/universities-and-higher-education/higher-education-qualifications>

85 Education costs in Australia. *Future Unlimited: studyinaustralia.gov.au* [online]. Commonwealth of Australia, 2016 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.studyinaustralia.gov.au/global/australian-education/education-costs>

86 MACH, Jiří. Odložené školné má více zemí, ČR si bere příklad v Austrálii. In: *Novinky.cz* [online]. Seznam.cz, 2017 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/203044-odlozene-skolne-ma-vice-zemi-cr-si-bere-priklad-v-australii.html>

87 Academic Ranking of World Universities 2016. *Academic Ranking of World Universities* [online]. ShanghaiRanking Consultancy, 2016 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.shanghairanking.com/ARWU2016.html>

základním všeobecném vzdělávání (po 9. třídě), nebo ukončení úplného středního všeobecného vzdělání. V posledních letech je hlavním předpokladem pro přijetí ke studiu ukončení střední všeobecné vzdělávání, ale stále existuje velké množství institucí, které přijímají i studenty, kteří mají ukončené pouze základní všeobecné vzdělání. V případě, že student nastoupí ke vzdělávání na vyšší odborné škole po ukončení základního všeobecného vzdělávání, zahrnuje studijní program i předměty, které jsou vyučovány v rámci středního všeobecného vzdělávání.

Délka studia na Tekhnikum (Uchilishche) je 2 až 3 roky v případě studenta s ukončeným středním všeobecným vzděláním a minimálně 3 roky v případě studenta se základním všeobecným vzděláním. Studium na College je delší, pro studenty s ukončeným středním všeobecným vzděláním jsou to 3 až 4 roky, pro studenty se základním všeobecným vzděláním jsou to 4 roky až 4 a půl let.⁸⁸

Po úspěšném ukončení studia a složení státní závěrečné atestace získávají studenti diplom (diploma), na základě kterého mohou vykonávat odbornou činnost v určitém oboru a mohou pokračovat ve studiu na vysoké škole. V případě dalšího vzdělávání ve stejném oboru na vysoké škole mohou být absolventům vyšších odborných škol uznány kredity za již studované předměty a zkrácena délka studijního programu až o 4 semestry. Vyšší odborné školy v Rusku se dělí na státní, municipální a soukromé. Státních a municipálních vyšších odborných škol existuje více než 2 500. Soukromé vyšší odborné školy byly v Rusku zavedeny až v posledních letech, je jich přibližně 130 a vyučují se na nich převážně obory jako je právo a ekonomie.⁸⁹

Univerzitní vzdělávání vede k získání akademického titulu a je poskytováno v institucích vyššího vzdělávání, které se dělí dle dvou způsobů.

Instituce můžeme dělit na státní vysoké školy a nestátní (soukromé) vysoké školy. Soukromé vysoké školy jsou zakládány soukromou osobou, státní Ruskou federací nebo subjektem Ruské federace.⁹⁰

Druhým způsobem jsou vysoké školy rozděleny na šest typů. Prvním z nich jsou národní univerzity (Natsional'nyy universitet), které jsou v Rusku pouze dvě, Lomonosov Moscow State University a Saint Petersburg State University. Státní univerzity mají větší příležitosti v oblasti veřejného financování a rozvoje

88 HIGHER EDUCATION. *Education in Russia for foreigners* [online]. Ministry of Education and Science of Russia, c2006-2013 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://en.russia.edu.ru/edu/description/sysobr/923/>

89 tamtéž

90 Zakon RF Ob obrazovanii ot 10. 07. 1992 N 3266-1

vzdělávání a výzkumu.

Druhým typem jsou federální univerzity (federal'nyj universitet), kterých je v Rusku 9 a jejich hlavním zaměřením je výzkum na národní úrovni. Třetím typem jsou univerzity (universitet), které nabízí velké množství studijních oborů v oblasti přírodních, společenských a humanitních věd.

Čtvrtý typ vysoké školy je národní výzkumná univerzita (nacional'nyj issledovatel'skij universitet), kterou je vždy jedna z klasických univerzit s funkčním obdobím deseti let. Jejím hlavním úkolem je zajistit odborníky v nějaké z rozvíjejících se oblastí, například techniky nebo ekonomiky.

Akademie (akademija) jsou obdobou univerzit, pouze s rozdílem množství nabízených oborů. Akademie se zpravidla věnují pouze jedné konkrétní vědecké nebo kulturní oblasti. Posledním typem je institut (institut), jehož hlavní činností je vzdělávání odborných pracovníků v určitém oboru a také provádění souvisejícího výzkumu.⁹¹

Studium na vysoké škole má několik úrovní. První úroveň je bakalářský studijní program v jehož rámci absolventi získávají Bakalavr Diploma. Studium bakalářského programu trvá nejméně 4 roky. V rámci bakalářského studijního programu je možné získat Intermediate Diploma po dvou letech úspěšného studia.

Kromě bakalářského studijního programu je studentům umožněno vzdělávání v rámci programu specialista, který přetrval z dob Sovětského svazu, kdy byl první úroveň vysokoškolského vzdělávání. Absolventi studijního programu specialista získávají Specialist Diploma (diplomovaný specialista) po úspěšném ukončení pěti až šesti let studia. Hlavním rozdílem od bakalářského programu je právě doba studia a silnější orientace na odbornou praxi. Stejně jako v bakalářském studijním programu je možné získat Intermediate Diploma po dvou letech úspěšného studia.

Další úroveň je magisterský studijní program, který trvá minimálně 2 roky, v případě předchozího bakalářského studia. Po jeho úspěšném dokončení získávají absolventi Magistr Diploma.⁹²

91 Russian education system. *National Information Center on Academic Recognition and Mobility: Ministry of Education and Science of the Russian Federation* [online]. National Information Center on Academic Recognition and Mobility, 2016 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.russianenic.ru/english/rus/index.html#7>

92 INTRODUCTION. *Education in Russia for foreigners* [online]. Ministry of Education and Science of Russia, c2006-2013 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://en.russia.edu.ru/edu/progr/univ/intro/>

Nejvyšší úrovní studia je doktorský studijní program. Doktorské studium je rozděleno do dvou úrovní. Nižší je takzvaná aspirantura, která trvá obvykle 3 roky. Po úspěšném obhájení disertační práce získává absolvent titul Kandidat Nauk (kandidát věd). Podmínkou pro přijetí ke studiu aspirantury je ukončené vzdělání v magisterském studijním programu nebo v programu specialista. Absolvent nižšího stupně doktorského studia může získat titul Doktor Nauk (doktor věd) a to po úspěšném obhájení disertační práce. Délka studia v tomto případě není limitovaná, ale nejčastěji se jedná o 5 až 15 let.⁹³

Ke studiu na vysoké škole jsou studenti přijímáni na základě studijních výsledků a výsledku jednotné státní zkoušky (jedinnyj gosudarstvennyj ekzamen).⁹⁴

Státní vysoké školy jsou financovány převážně z federálních a místních rozpočtů.

Mezi jejich další příjmy patří příjem z poskytování doplňkových vzdělávacích služeb, poplatky účtované studentům nebo příjmy z podnikatelské činnosti. I nestátní vysoké školy mohou dostat příspěvek z federálního či místního rozpočtu, a to v případě, že získaly státní akreditaci.

Část studentů studuje na vysoké škole bezplatně a to na základě financování určeného počtu studentů státem. Studenti přijatí nad rámec tohoto stanoveného počtu platí školné.⁹⁵

V žebříčku nejlepších světových univerzit ARWU (Academic Ranking of World Universities) se v roce 2016 mezi prvními 100 umístila pouze Moscow State University na 87 místě.⁹⁶

93 DOCTORAL PROGRAMMES. *Education in Russia for foreigners* [online]. Ministry of Education and Science of Russia, c2006-2013 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://en.russia.edu.ru/edu/description/sysobr/925/>

94 Russian education system. *National Information Center on Academic Recognition and Mobility: Ministry of Education and Science of the Russian Federation* [online]. National Information Center on Academic Recognition and Mobility, 2016 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.russianenic.ru/english/rus/index.html#7>

95 THE FINANCING OF HIGHER EDUCATION. *Education in Russia for foreigners* [online]. Ministry of Education and Science of Russia, c2006-2013 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://en.russia.edu.ru/edu/description/sysobr/906/>

96 Academic Ranking of World Universities 2016. *Academic Ranking of World Universities* [online]. ShanghaiRanking Consultancy, 2016 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.shanghairanking.com/ARWU2016.html>

Závěr

Cílem této bakalářské práce, která nese název „Terciární vzdělávání“ bylo zanalyzování systému terciárního vzdělávání v České republice, vývoje stavu terciárního vzdělávání v posledních letech a systémů terciárního vzdělávání ve světě.

V rámci terciárního vzdělávání probíhá studium na vysokých školách, vyšších odborných školách a konzervatořích. Je nutné podotknout, že vyššímu odbornému vzdělávání v České republice není v práci poskytnut tak velký prostor, jako vzdělávání vysokoškolskému. Převážně z důvodu, že právní úprava vyšších odborných škol není zdaleka tak rozsáhlá a jejich historický vývoj sahá pouze do 90. let 20. století., kdežto vysoké školství je široce upraveno v samostatném zákoně č. 111/1998 sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách) a jejich vývoj se datuje již od 14. století.

Již zmíněným analýzám předcházela charakteristika terciárního vzdělávání, historie vysokých škol a vyšších odborných škol a postavení terciárního vzdělávání v rámci vzdělávacího systému České republiky. Tímto se zabývá první kapitola bakalářské práce.

V další kapitole jsem se věnovala analýze systému terciárního vzdělávání v České republice. První část této kapitoly je věnovaná vysokým školám a jejich právní úpravě. Popsala jsem jednotlivé typy vysokých škol, a to veřejné, státní a soukromé, jejich financování, typy studijních programů a také průběh studia na vysoké škole, konkrétně přijímací řízení, samotné studium a možnosti ukončení studia. Při psaní této části jsem vycházela převážně ze zákona č. 111/1998 sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách) a z odborné literatury.

V druhé části této kapitoly jsem se zaměřila na vyšší odborné školy. Stejně jako u části věnované vysokým školám jsem se zabývala právní úpravou vyšších odborných škol, studijními programy, financováním a průběhem studia. Při psaní této části jsem vycházela převážně ze zákona č. 561/2004 sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.

V práci jsem se dále zabývala analýzou stavu terciárního vzdělávání v letech 2005/06 až 2015/16. Na základě dat ze statistik MŠMT jsem sestavila tabulky, které obsahují informace o vývoji počtu škol, studentů, zahraničních

studentů a absolventů na vysokých školách a vyšších odborných školách. Při zpracování analýzy jsem zjistila, že nejproměnlivějším ukazatelem je počet studentů. Do roku 2010/11 celkový počet studentů rostl, od následujícího roku začal postupně klesat, což trvá dodnes. Zajímavým se také jeví nárůst počtu cizinců studujících na vysokých školách v České republice. Od roku 2005/06 stoupl počet cizinců studujících na českých vysokých školách téměř o 50 %.

V závěru práce jsem se věnovala zahraničním systémům terciárního vzdělávání. Pro tyto účely jsem si vybrala systém USA, Ruska, Číny a Austrálie. U každého státu jsem popsala systém terciárního vzdělávání, převážně studijní programy a kvalifikace, přijímání ke studiu a financování studia. Také jsem zařadila umístění univerzit v žebříčku nejlepších světových univerzit ARWU, dle kterého je největší počet prestižních univerzit v USA.

Resumé

The topic of my Bachelor Thesis is "Tertiary education". Tertiary education is provided at universities, higher professional schools and conservatoires. Education of society has a major role in economic and social development of the countries. There are increasingly higher demands on education and upskilling within certain professions. Successful completion of study at a university or higher professional schools brings number of economic and social benefits to the graduate student, such as obtaining a better job and higher incomes. For these reasons tertiary education is interesting not only for students after graduating of secondary school but also for that part of the population which has returned to study at a later age in order to improve their qualifications.

Main goals of the Thesis are to analyze the tertiary education system in the Czech Republic, analyze the development of tertiary education in recent years and focus on tertiary education in the world.

The first chapter is devoted to the characteristics of tertiary education and the history of universities and higher professional school. Furthermore, this chapter deals with the position of tertiary education in the educational system of the Czech Republic.

The second chapter is about system of tertiary education in the Czech Republic. It is divided into two parts. The first part is devoted to universities, legal regulation of universities, the different types of universities and their funding, study programs and lastly course of study at university. The second part deals with higher professional schools, their legislation, educational programs, funding and course of study at the higher professional schools.

The next chapter analyzes the condition and development of Czech tertiary education between years 2005/06 and 2015/06. It is based on numerical indicators, namely the number of schools, students, foreign students and graduates of universities and higher professional schools.

The last chapter of the thesis is focused on tertiary education in the world. For this part, I chose tertiary education system in the US, China, Russia and Australia. Each of the sub-chapters analyzes the tertiary education of one state, mainly degree programs and qualifications, admissions, tuitions and also the university rankings in the ranking of the world's best ARWU universities.

Seznam použitých pramenů a literatury

Literatura

BASL, Josef, MATĚJŮ, Petr a Jana STRAKOVÁ, ed. *(Ne)rovné šance na vzdělání: vzdělanostní nerovnosti v České republice*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2006, 412 s. ISBN 80-200-1400-4.

BRDEK, Miroslav a Helena VYCHOVÁ. *Evropská vzdělávací politika: programy, principy a cíle*. Praha: ASPI, 2004, 168 s. ISBN 80-863-9596-0.

JEŽKOVÁ, Věra, Eliška WALTEROVÁ, Taťjana ABANKINA a Irina ABANKINA. *Školní vzdělávání v Ruské federaci*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2013, 230 s. ISBN 978-80-246-2206-4.

KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ, ed. *Teorie a nástroje vzdělávací politiky*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2006, 172 s. ISBN 80-246-1260-7.

KALOUS, Jaroslav a Arnošt VESELÝ, ed. *Vzdělávací politika České republiky v globálním kontextu*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2006, 181 s. ISBN 80-246-1261-5.

LISSMANN, Konrad Paul. *Teorie nevzdělanosti: omyly společnosti vědění*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2008, 125 s. XXI. století. ISBN 978-80-200-1677-5.

PRUDKÝ, Libor, Petr PABIAN a Karel ŠIMA. *České vysoké školství: na cestě od elitního k univerzálnímu vzdělávání 1989-2009*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 168 s. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-3009-7.

PRŮCHA, Jan. *Vzdělávání a školství ve světě: základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999, 320 s. ISBN 80-717-8290-4.

URBÁNEK, Václav. *Financování vysokého školství*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007, 163 s. ISBN 978-80-245-1313-3.

Odborné periodikum

KÖRNER, Milan. Rozvoj vysokého školství v ČR a jeho širší historické a střeoevropské souvislosti. *Urbanismus a územní rozvoj* [online]. 2010, 8(6), 47 [cit. 2017-03-27]. ISSN 1212-0855. Dostupné z: https://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2010/2010-06/08_rozvoj.pdf

MORKES, František. Zákony o vysokých školách z let 1948-1989. *PEDAGOGIKA: časopis pro vědy o vzdělávání a výchově* [online]. 1999, 49, 115-127 [cit. 2017-03-28]. ISSN 2336-2189. Dostupné z: <http://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?p=2453&lang=cs>

Právní předpisy

Sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí 104/1991 Sb., o Úmluvě o právech dítěte

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Vyhláška č. 10/2005 Sb., o vyšším odborném vzdělávání

Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 120/1976 Sb., o mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech

Zákon č.111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)

Zákon č.138/1995 Sb., o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol (školský zákon)

Zákon č.39/1980 Sb., o vysokých školách

Zákon č.561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

Zakon RF Ob obrazovanii ot 10. 07. 1992 N 3266-1

Internetové zdroje

České

Boloňský proces. In: *MŠMT: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. MŠMT, c2013-2017 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/bolonsky-proces-2?lang=1>

Historie a vývoj vysokého školství - 1919 - 2008. *Český statistický úřad* [online]. ČSÚ, 2010 [cit. 2017-03-28]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/historie-a-vyvoj-vysokeho-skolstvi-n-i46po3jjgu>

KARPÍŠEK, Michal a kolektiv. *Vyšší odborné školy na rozcestí: Analýza stavu a možného vývoje sektoru vyššího odborného vzdělávání* [online]. Praha: MŠMT, 2009, [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: www.msmt.cz/file/1825_1_1/

Klasifikace vzdělání (CZ-ISCED 2011). In: *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_vzdelani_cz_isced_2011

KUDROVÁ, Veronika a Jiří SMRČKA. *Základy práva vysokých škol* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2013 [cit. 2017-03-28]. ISBN 978-80-210-6591-8. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/praf/ps13/pravo_vs/web/index.html

Legislativa a metodické pokyny pro vysoké školy. *MŠMT: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. MŠMT, c2013-2017 [cit. 2017-03-28]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/legislativa>

MACH, Jiří. Odložené školné má více zemí, ČR si bere příklad v Austrálii. In: *Novinky.cz* [online]. Seznam.cz, 2017 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/203044-odlozene-skolne-ma-vice-zemi-cr-si-bere-priklad-v-australii.html>

MATĚJŮ, Petr. *Bílá kniha terciárního vzdělávání* [online]. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2009 [cit. 2017-03-28]. ISBN 978-80-254-4519-8. Dostupné z: http://www.eduin.cz/wp-content/uloziste/311/Vysoke_skoly/Bila_knaha_terciarniho_vzdelavani2.pdf

Přehled čínských vysokých škol. *CRI online: Čínská encyklopedie* [online]. Beijing: China Radio International.CRI [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://czech.cri.cn/chinaabc/chapter8/chapter80401.htm>

Přijímací zkouška na vysokou školu. *CRI online: Čínská encyklopedie* [online]. Beijing: China Radio International.CRI [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://czech.cri.cn/chinaabc/chapter8/chapter80302.htm>

Přijímací zkoušky na studium na titul magistra a na doktorátské studium. *CRI online: Čínská encyklopedie* [online]. Beijing: China Radio International.CRI [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://czech.cri.cn/chinaabc/chapter8/chapter80303.htm>

SAT. *Fulbright* [online]. Fulbright Commission Czech Republic [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <https://www.fulbright.cz/sat>

Schéma vzdělávací soustavy. In: *Národní ústav odborného vzdělávání* [online]. Praha: NÚOV, 2008 [cit. 2017-03-28]. Dostupné z: <http://www.nuov.cz/schema-vzdelavaci-soustavy>

Statistické ročenky školství: výkonové ukazatele [online]. MŠMT, odbor školské statistiky, analýz a informační strategie, 2017 [cit. 2017-03-28]. Dostupné z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

Studium na čínské vysoké škole. *CRI online: Čínská encyklopedie* [online]. Beijing: China Radio International.CRI [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://czech.cri.cn/chinaabc/chapter8/chapter80503.htm>

Školy a školská zařízení - za školní rok 2015/2016. *Český statistický úřad* [online]. ČSÚ, 2016 [cit. 2017-03-28]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/skoly-a-skolska-zarizeni-za-skolni-rok-20152016>

Terciární vzdělávání. In: *Národní ústav odborného vzdělávání* [online]. Praha: NÚOV, 2008 [cit. 2017-03-28]. Dostupné z: <http://www.nuov.cz/terciarni-vzdelavani>

USA. *Atlas školství: kam na školu* [online]. P.F. art, spol., c2012-2017 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.atlasskolstvi.cz/a1104-usa>

Vysoké školství. *CRI online: Čínská encyklopedie* [online]. Beijing: China Radio International. CRI [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://czech.cri.cn/chinaabc/chapter8/chapter80205.htm>

Vysoké školství. *MŠMT: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. MŠMT, 2017 [cit. 2017-03-28]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi>

Vývojová ročenka školství 2005/06–2015/16. *MŠMT: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. MŠMT, c2013-2017 [cit. 2017-03-28]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/vyvojova-rocenka-skolstvi-2005-06-2015-16>

Vzdělávací systém v USA. *Generální konzulát České republiky v Chicagu* [online]. [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/chicago/cz/kultura_co_nas_ceka/skolstvi/vzdelavaci_system_v_usa/index.html

Cizojazyčné

Academic Ranking of World Universities 2016. *Academic Ranking of World Universities* [online]. ShanghaiRanking Consultancy, 2016 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.shanghairanking.com/ARWU2016.html>

Australian Colleges. *Australian Universities: Australian Education Network* [online]. Australian Education Network, c1998-2017 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.australianuniversities.com.au/colleges/>

Basic costs. *The Ohio State University: Undergraduate Admissions* [online]. Ohio: The Ohio State University, 2017 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://undergrad.osu.edu/cost-and-aid/basic-costs>

DOCTORAL PROGRAMMES. *Education in Russia for foreigners* [online]. Ministry of Education and Science of Russia, c2006-2013 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://en.russia.edu.ru/edu/description/sysobr/925/>

Education costs in Australia. *Future Unlimited: studyinaustralia.gov.au* [online]. Commonwealth of Australia, 2016 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.studyinaustralia.gov.au/global/australian-education/education-costs>

Higher education qualifications. *Future Unlimited: studyinaustralia.gov.au* [online]. Commonwealth of Australia, 2016 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.studyinaustralia.gov.au/global/australian-education/universities-and-higher-education/higher-education-qualifications>

HIGHER EDUCATION. *Education in Russia for foreigners* [online]. Ministry of Education and Science of Russia, c2006-2013 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://en.russia.edu.ru/edu/description/sysobr/923/>

INTRODUCTION. *Education in Russia for foreigners* [online]. Ministry of Education and Science of Russia, c2006-2013 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://en.russia.edu.ru/edu/progr/univ/intro/>

New York tuitions and expenses: Tuition & Expenses 2017-2018. *The American Academy of Dramatic Arts* [online]. American Academy of Dramatic Arts, 2017 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <https://www.aada.edu/admissions/tuition-costs-new-york>

Public University vs. Private College. *Peterson's: a Nelnet Company* [online]. Peterson's Staff, 2017 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <https://www.petersons.com/college-search/public-university-vs-private.aspx#/sweeps-modal>

Russian education system. *National Information Center on Academic Recognition and Mobility: Ministry of Education and Science of the Russian Federation* [online]. National Information Center on Academic Recognition and Mobility, 2016 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.russianenic.ru/english/rus/index.html#7>

THE FINANCING OF HIGHER EDUCATION. *Education in Russia for foreigners* [online]. Ministry of Education and Science of Russia, c2006-2013 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://en.russia.edu.ru/edu/description/sysobr/906/>

Universities and Higher Education. *Future Unlimited: studyinaustralia.gov.au* [online]. Commonwealth of Australia, 2016 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.studyinaustralia.gov.au/global/australian-education/universities-and-higher-education>

Vocational education qualifications. *Future Unlimited: studyinaustralia.gov.au* [online]. Commonwealth of Australia, 2016 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.studyinaustralia.gov.au/global/australian-education/vocational-education/vocational-education-qualifications>

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Počet veřejných, soukromých a státních vysokých škol v České republice (2005/06-2015/16)

Tabulka č. 2: Počet vyšších odborných škol (2005/06-2015/16)

Tabulka č. 3: Počet studentů vysokých škol dle studijních programů (2005/06-2015/16)

Tabulka č. 4: Počet studentů vyšších odborných škol (2005/06-2015/16)

Tabulka č. 5: počet zahraničních studentů na vysokých školách v České republice (2005/06-2015/16)

Tabulka č. 6: Počet absolventů vysokých škol v daném školním roce dle studijních programů (2005/06-2015/16)

Tabulka č. 7: Počet absolventů vyšších odborných škol v daném školním roce (2005/06-2015/16)